



URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ

5
2018



MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR



ÚSTAV
ÚZEMNÍHO
ROZVOJE



POKYNY PRO AUTORY

NABÍDKA RUKOPIŠŮ

REDAKCE PŘIJÍMÁ POŽADAVKY SPOLU SE ZASLANÝMI ČLÁNKY NA E-MAILOVÉ ADRESE redakce@uur.cz. GRAFICKÉ PŘÍLOHY VĚTŠÍHO ROZSAHU JE MOŽNO ZASLAT PROSTŘEDNICTVÍM SERVERU USCHOVNA.CZ. ZASLANÝ PRŮVODNÍ DOPIS MUSÍ OBSAHOVAT PLNÉ JMÉNO, ADRESU PRACOVISTĚ A KONTAKTNÍ ÚDAJE (E-MAILOVÁ ADRESA, TELEFONNÍ ČÍSLO). PŘI ŽÁDOSTI O ZAŘAZENÍ ČLÁNKU DO RECENZNÍHO ŘÍZENÍ JE TŘEBA TUTO SKUTEČNOST V PRŮVODNÍM DOPISE VÝSLOVNĚ UVÉST. PODROBNĚJŠÍ INFORMACE NALEZNETE NA www.uur.cz V SEKCI PUBLIKAČNÍ ČINNOST, KNIHOVNA – ČASOPIS URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ – RECENZNÍ ŘÍZENÍ.

FORMÁLNÍ POŽADAVKY

ROZSAH TEXTU BY MĚL ČINIT CCA 3–10 NORMOSTRAN (1 NORMOSTRANA = 60 ÚHOZŮ NA 30 ŘÁDKŮ), NEDOHODNETE-LI SE S REDAKCÍ JINAK. ZA KAŽDÝM TEXTEM PŘÍSPĚVKU MUSÍ BÝT UVEDENO JMÉNO AUTORA. STANDARDNÍMU PŘÍSPĚVKU BY MĚL PŘEDCHÁZET ZHRUBA DESETIŘÁDKOVÝ SOUHRN – ABSTRAKT (PRO RECENZOVANÉ PŘÍSPĚVKY PLATÍ SAMOSTANÉ PRAVIDLO – VIZ NÍŽE), KTERÝ BUDE MOŽNO POUŽÍT TAKÉ PRO REDAKCI ZAJIŠTĚNÉ ANGLICKÉ SHRNUTÍ V HLAVNÍCH RUBRIKÁCH (NETÝKÁ SE INFORMACÍ).

ZA NEDÍLNOU SOUČÁST PŘÍSPĚVKU JE POVAŽOVÁN SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ A JEJICH DOSTUPNOST. BIBLIOGRAFICKÉ CITACE MUSEJÍ BÝT ZPRACOVÁNY PODLE NORMY ČSN ISO 690. TEXTOVÁ ČÁST JE VYŽADOVÁNA V TEXTOVÉM EDITORU WORD. GRAFICKÁ ČÁST SE ZÁSADNĚ POSÍLÁ SAMOSTATNĚ JAKO PŘÍLOHA S UVEDENÍM ZDROJŮ. OBRÁZKY KE SKENOVÁNÍ LZE PŘILOŽIT NA DIAPOZITIVECH NEBO FOTOGRAFIÍCH S LESKLÝM POVRCHEM. POČÍTAČOVĚ ZPRACOVANÉ OBRÁZKY SE DODÁVAJÍ VE FORMÁTU TIFF (PŘÍP. JPG) V ROZLIŠENÍ MIN. 300 DPI; VEKTOROVÁ GRAFIKA VE FORMÁTU CDR, EPS, WMF A1. REDAKCE SI VYHRAZUJE PRÁVO VÝBĚRU GRAFICKÉHO DOPROVODU TEXTU. ZA PŮVODNOST PŘÍSPĚVKU ODPOVÍDÁ AUTOR (VIZ PROHLÁŠENÍ AUTORA). RUKOPISY A GRAFIKU REDAKCE VRACÍ POUZE NA ŽÁDOST AUTORA.

AUTORIZACE

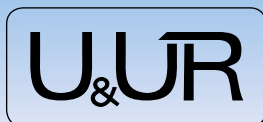
POKUD SE AUTOR NEVYJÁDŘÍ DO PĚTI DNŮ OD ODESLÁNÍ REDAKČNÍ ŽÁDOSTI O AUTORIZACI TEXTU, POVAŽUJE REDAKCE TEXT ZA ODSOUHLASENÝ A ZVEŘEJNÍ JEJ S PŘÍPADNÝMI REDAKČNÍMI ÚPRAVAMI.

RELEVANTNÍ PŘÍSPĚVKY JSOU RECENZOVÁNY (www.uuur.cz – ČASOPIS – RECENZNÍ ŘÍZENÍ).

ŽADATELŮM O RECENZNÍ ŘÍZENÍ:

PŘEDKLÁDÁTE-LI ČLÁNEK K RECENZNÍMU ŘÍZENÍ, INFORMUJTE, PROSÍM, REDAKCI O JEHO PŘÍPADNÉM PUBLIKOVÁNÍ V JINÝCH ODBORNÝCH PERIODIKÁCH. K RECENZOVANÝM PŘÍSPĚVKŮM POŽADUJE REDAKCE ŠIRŠÍ SHRNUTÍ V ČEŠTINĚ (V ROZSAHU CCA JEDNÉ NORMOSTRANY), KTERÉ BUDE V PŘÍPADĚ SCHVÁLENÍ REDAKČNĚ PŘELOŽENO DO ANGLIČTINY A K ČLÁNKU PŘIPOJENO. RECENZOVANÉ PŘÍSPĚVKY NEJSOU HONOROVÁNY.

VYDÁVÁ ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE, ORGANIZAČNÍ SLOŽKA STÁTU,
ZŘÍZENÁ MINISTERSTVEM PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR.



URBANISMUS A ÚZEMNÍ ROZVOJ

5
2018



MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR



ÚSTAV
ÚZEMNÍHO
ROZVOJE



Urbanismus a územní rozvoj
číslo 5/2018
ročník XXI.
Vychází 6× ročně.
ISSN 1212-0855, MK ČR E 7021

Vydává:

Ústav územního rozvoje
Jakubské nám. 3
602 00 Brno
tel. (ústředna): 542 423 111
www.uur.cz

Redakce:

redakce@uur.cz
Ing. arch. Lubor Fridrich (šéfredaktor)
tel. 542 423 121
Bc. Tamara Blatová, DiS.
tel. 542 423 116

Redakční rada:

Ing. arch. Hana Bártová
Ing. arch. Milan Bušina, Sydney, Austrálie
prof. Ing. arch. Maroš Finka, Ph.D.
prof. Anna Geppert, Ph.D., Paříž, Francie
Ing. arch. Jana Janíková
prof. Ing. arch. Jan Koutný, CSc.
Ing. arch. Milan Körner, CSc.
Ing. Zdeňka Kučerová (místopředsedkyně)
prof. Ing. Vítězslav Kuta, CSc.
Ing. Iveta Laštůvková
doc. Dr. Otakar Máčel, Delft, Nizozemí
prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc.
Ing. arch. Vladimír Matuš, Toronto, Kanada
Ing. Alena Navrátilová (předsedkyně)
Ing. arch. Jaroslav Sedlecký
Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.
Mgr. Petr Tonev, Ph.D.
RNDr. Václav Tremel
Ing. arch. Martin Tunka, CSc.
Ing. Roman Vodný, Ph.D. (místopředseda)
doc. Ing. arch. Jakub Vorel, Ph.D.
Ing. arch. Karel Wirth

Objednávky předplatného:

e-mail: redakce@uur.cz

Roční předplatné:

480,- Kč

Bankovní spojení:

ČNB 19-27321621/0710

Sazba a tisk:

GRAFEX-AGENCY s.r.o.
Helceletova 16, 602 00 Brno

Náklad: 1 450 výtisků

Toto číslo vyšlo v listopadu 2018

Názory publikované v článcích nemusejí
vždy vyjadřovat stanovisko redakce a ústavu.
Redakce si vyhrazuje právo zkrácení textu
a výběru grafiky k jednotlivým příspěvkům.

Foto na titulní straně obálky:

Třebíč © Městský úřad Třebíč

OBSAH

KDO VYPRACOVÁVÁ ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTY?

/ Josef Morkus, Petr Šedivý

3

DOTACE NA ÚZEMNÍ PLÁNY A ARCHITEKTONICKÉ

A URBANISTICKÉ SOUTĚŽE OBCÍ / Eva Fialová, Ilona Kunešová

7

VÝZVA Č. 45

POŘIZOVÁNÍ A UPLATŇOVÁNÍ DOKUMENTŮ

ÚZEMNÍHO ROZVOJE Z IROP / Monika Harvanková

8

MODEL URBAN PLANNER

NÁSTROJ PRO ANALÝZU ÚZEMNÍHO POTENCIÁLU / Jaroslav Burian

10

NĚKTERÉ ASPEKTY ZMĚN OBYTNÉHO ÚZEMÍ

ČESKÉ REPUBLIKY V ČASE / Vítězslav Kuta, Stanislav Endel

15

STUDIJNÍ OBOR ÚZEMNÍ/PROSTOROVÉ PLÁNOVÁNÍ NA ČESKÉ ZEMĚDĚLSKÉ UNIVERZITĚ – PRVNÍ ABSOLVENTI / Karel Maier,

Veronika Šindlerová

20

DIGITALIZACE ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ V SOUVISLOSTI S REKODIFIKACÍ VEŘEJNÉHO STAVEBNÍHO PRÁVA

KONFERENCE ABF, PRAHA 18. ŘÍJNA 2018 / Kateřina Vrbová

31

METODIKA ZEFEKTIVNĚNÍ PLÁNOVÁNÍ

INVESTIC MĚSTA / Jakub Kotrla

32

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

KONFERENCE ASOCIACE PRO URBANISMUS

A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ ČR / Ludmila Rohrerová

35

TERÉNNÍ CVIČENÍ STUDENTŮ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE

VŠ AMBIS SE KONALO V KOLUMBII / Vladimíra Šilhánková

37

CO PÍŠÍ JINDE & TISKOVÉ ZPRÁVY MMR ČR

39

Pořizovatelská praxe

Stavebně správní praxe

A
D
I
S
K
U
S
E
N
Á
Z
O
R
Y

A
I
N
F
O
R
M
A
C
E
A
K
T
U
A
L
I
T
Y

P
Ř
Í
L
O
H
Y

SLOVO ÚVODEM

V hlavní rubrice letošní „pětky“ časopisu U&ÚR najdete tři příspěvky autorů z Ministerstva pro místní rozvoj. První z nich uvádí, které typy autorizace umožňují zpracování územně plánovací dokumentace, druhý informuje o dotačních titulech v rámci programu Podpora územně plánovacích činností obcí, které v tomto období vyhlašuje MMR, ve třetím se dozvíte o výzvě určené pro projekty spojené se strategiemi komunitně vedeného místního rozvoje.

Rubrika Názory a diskuse popisuje ve svém prvním textu popis práce na počítačovém modelu Urban Planner a jeho uplatnění v praxi. Druhý článek rubriky se zabývá porovnáním obytného území měst v Česku před rokem 1990 a po něm. O magisterském studijním oboru na České zemědělské univerzitě, který letos dokončili první absolventi, pojednává společně s příklady diplomových prací poslední článek rubriky.

Informační rubrika přináší čtyři relevantní příspěvky a je tradičně doplněna podrubrikou Co píše jinde a tiskovými zprávami Ministerstva pro místní rozvoj.

Příjemné čtení přeje

redakce U&ÚR

KDO VYPRACOVÁVÁ ÚZEMNĚ PLÁNOVACÍ DOKUMENTY?

Josef Morkus, Petr Šedivý

Je všeobecně známo, že tvorba územně plánovacích dokumentací a územních studií je činnost, kterou mohou vykonávat pouze autorizované osoby, a to v rozsahu svých oborů autorizace. Tento článek analyzuje, jaké obory autorizace skutečně zpracovávají územní plány, regulační plány a územní studie.

Projektová činnost ve výstavbě, kterou se rozumí mimo jiné zpracování územně plánovací dokumentace a územní studie, patří podle § 158 odst. 1 stavebního zákona mezi vybrané činnosti, jejichž výsledek ovlivňuje ochranu veřejných zájmů ve výstavbě. Tyto činnosti mohou vykonávat pouze fyzické osoby, které získaly oprávnění k jejich výkonu podle zákona č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „autorizační zákon“). Podle § 159 odst. 1 stavebního zákona projektant odpovídá za správnost, celistvost a úplnost jím zpracované územně plánovací dokumentace či územní studie, zejména za respektování požadavků z hlediska ochrany veřejných zájmů a za jejich koordinaci. Je povinen dbát právních předpisů a působit v součinnosti s příslušnými orgány územního plánování a dotčenými orgány.

Česká komora architektů uděluje autorizaci pro obory

- a) architektura (autorizovaná osoba je oprávněna užívat titul autorizovaný architekt, označení A.1),
- b) územní plánování (autorizovaná osoba je oprávněna užívat titul autorizovaný urbanista, označení A.2),
- c) krajinářská architektura (autorizovaná osoba je oprávněna užívat titul autorizovaný krajinářský architekt, označení A.3), včetně dílčí specializace Projektant územních systémů ekologické stability (A.3.1).

Osobám, které splňují podmínky pro autorizaci ve všech výše uvedených oborech, se uděluje tzv. autorizace se všeobecnou působností (autorizovaná osoba je oprávněna užívat titul autorizovaný architekt, označení A.0).

Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě uděluje autorizaci v 11 oborech, ve vztahu k tvorbě územně plánovacích podkladů a dokumentací má význam zejména obor městské inženýrství a částečně obory pozemní stavby, dopravní stavby a stavby vodního hospodářství a krajinného inženýrství.

Působnost autorizovaných architektů je upravena v § 17 autorizačního zákona, působnost autorizovaných inženýrů v § 18 téhož zákona. Působnost autorizovaných techniků upravuje § 19 autorizačního zákona, v oblasti vypracování územně plánovacích dokumentací a územních studií jim však nepřiznává žádné pravomoci.

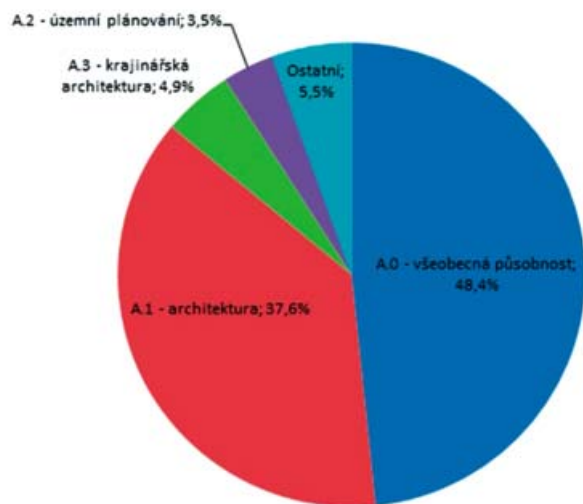
Vypracovávat územně plánovací dokumentaci může autorizovaný architekt (A.1), autorizovaný urbanista (A.2) a autorizovaný architekt se všeobecnou působností (A.0). Autorizovaný krajinářský architekt (A.3) může vypracovávat příslušné části územně plánovací dokumentace (koncepti uspořádání krajiny, systém sídelní zeleně). Autorizovaný inženýr může v rozsahu oboru, popřípadě specializace, vypracovávat příslušné části územně plánovací dokumentace.

Územní studie může vypracovávat autorizovaný architekt (A.1), autorizovaný urbanista (A.2), autorizovaný architekt se všeobecnou působností (A.0) a v souvislosti se zahradními a krajinářskými úpravami i autorizovaný krajinářský architekt (A.3). Autorizovaný inženýr může vypracovávat územně plánovací podklady v rozsahu svého oboru, popřípadě specializace.

Autorizovaní architekti

Jak jsme již uvedli výše, Česká komora architektů uděluje autorizaci autorizovaným architektům (A.1), autorizovaným urbanistům (A.2), autorizovaným krajinářským architektům (A.3) a autorizaci se všeobecnou působností (A.0). V dřívějších letech bylo obvyklé, že byla udělována autorizace se všeobecnou působností, v současné době se tato autorizace uděluje jen výjimečně. Nejčastěji je udělována autorizace A.1, výrazně méně autorizace A.3 a nejméně autorizace A.2. Dříve byly udělovány i další obory autorizace, např. interiérová tvorba.

Dle Ročenky České komory architektů 2017 je uděleno celkem 1 963 autorizací se všeobecnou působností (o 62 méně než v roce 2016), 1 528 autorizací v oboru architektura (o 106 více než v roce 2016), 199 autorizací v oboru krajinářská architektura (o 15 více než v roce 2016), 144 autorizací v oboru územní plánování (o 1 méně než v roce 2016) a 225 ostatních autorizací (o 13 méně než v roce 2016), celkem 4 059 autorizací. Je evidentní, že nejvíce klesá počet autorizovaných architektů se všeobecnou působností a zároveň nejrychleji roste počet autorizovaných architektů v oboru A.1. Aktivních členů České komory architektů bylo v roce 2017 celkem 3 552 (v roce 2016 to bylo 3 462). Někteří členové disponují více autorizacemi zároveň.



Podíl oborů autorizovaných architektů

Analýza územně plánovacích dokumentací a územních studií

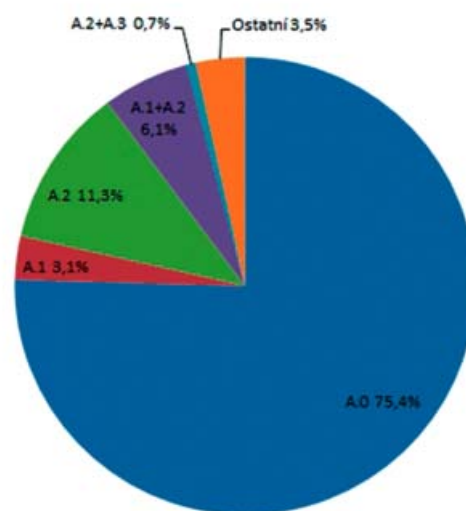
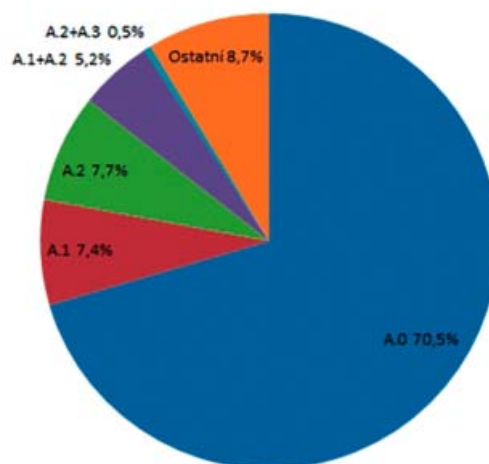
Analýza autorizovaných osob, které vypracovávají územní plány, regulační plány a územní studie, byla provedena na základě dat Evidence územně plánovací činnosti obcí od roku 2007 do roku 2017. V úvahu byly brány pouze nové dokumenty, nikoliv jejich změny. Pro každý dokument byla provedena dvě vyhodnocení, jedno analyzuje pouze projektanty, druhé zohledňuje i počet dokumentů, které jednotliví projektanti zpracovali. V kategorii ostatní jsou zařazeni zejména projektanti, u kterých se nepodařilo dohledat obor autorizace.

Územní plány

Ve sledovaném období se tvorbou územních plánů zabývalo celkem 403 autorizovaných osob, které dohromady vyhotovily 4 559 územních plánů. Jednu desetinu všech územních plánů zhotovily 4 neaktivnější osoby, přičemž projektantka s největším počtem územních plánů jich vyhotovila celkem 160, tedy zhruba 3,5 %. Naopak po jednom územním plánu vyhotovilo celkem 109 autorizovaných osob, tedy asi čtvrtina projektantů.

Z následujících grafů je patrné, že asi 3/4 všech územních plánů zpracovali architekti se všeobecnou působností. Autorizovaní urbanisté nebo držitelé autorizace A.1 i A.2, případně A.2 i A.3, vyhotovili asi 18 % územních plánů. Držitelé autorizace A.1 tvoří 7,4 % autorů územních plánů, zpracovali však pouhých 3 % všech územních plánů.

Držitelé autorizace se všeobecnou působností v průměru vyhotovili 12 územních plánů, držitelé autorizace A.1 pouze 5 územních plánů a autorizovaní urbanisté v průměru vyhotovili téměř 17 územních plánů.

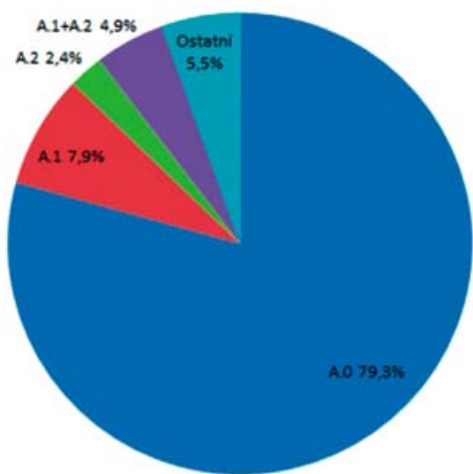
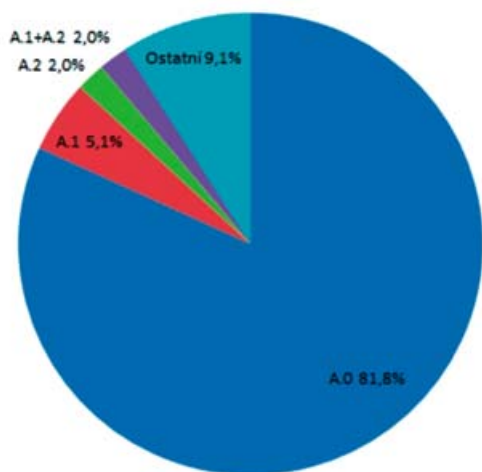


Autorizace projektantů zpracovávajících územní plány bez ohledu na počet zpracovaných plánů (nahore) a při zohlednění počtu zpracovaných plánů (dole)

Regulační plány

Regulačních plánů vzniklo ve sledovaném období řádově méně než územních plánů, celkem 164, a logicky se na jejich tvorbě podílelo méně osob, pouhých 99. Dvě osoby vyhotovily téměř jednu desetinu všech regulačních plánů, přičemž neaktivnější projektantka jich vyhotovila celkem 8, tedy téměř 5 % všech regulačních plánů. Po jednom regulačním plánu vyhotovilo celkem 71 autorizovaných osob, tj. více než 70 % všech autorů. Jeden autor průměrně zpracoval celé 2 regulační plány.

Z následujících grafů je evidentní, že asi 4/5 všech územních plánů zpracovali architekti se všeobecnou působností. Autorizovaní urbanisté nebo držitelé autorizace A.1 i A.2 vyhotovili asi 7 % územních plánů. Držitelé autorizace A.1 tvoří cca 5 % autorů územních plánů, zpracovali však téměř 8 % všech územních plánů. Je jasné, že na rozdíl od územních plánů, které jsou častěji zpracovávány autorizovanými urbanisty, je tvorba regulačních plánů atraktivnější pro architekty, kteří se zpravidla pohybují v oblasti zakázek zaměřených spíše na jednotlivé objekty.



Autorizace projektantů zpracovávajících regulační plány bez ohledu na počet zpracovaných plánů (nahore) a při zohlednění počtu zpracovaných plánů (dole)

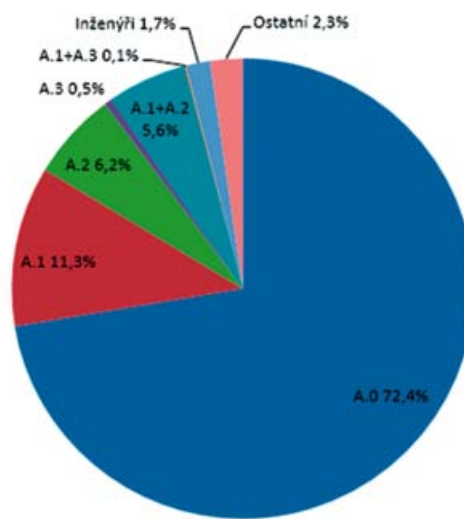
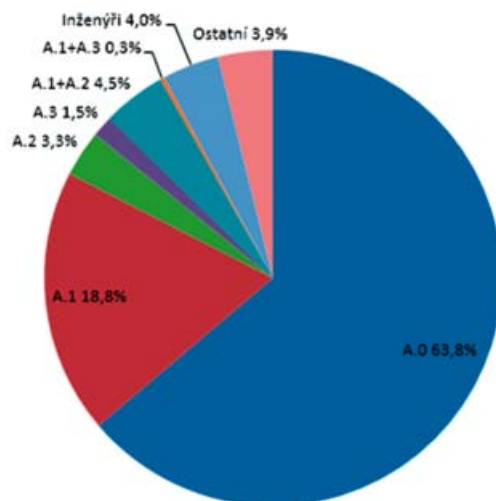
Územní studie

Ve sledovaném období vyhotovilo celkem 671 autorizovaných osob dohromady 1 482 územních studií. Jednu desetinu všech územních plánů zhotovilo 5 neaktivnějších autorizovaných osob, přičemž projektantka s největším počtem územních studií jich vyhotovila celkem 41, což činí necelá 3 % celkového počtu. 345 autorizovaných osob, tedy více než polovina, vyhotovila po jedné územní studii.

Následující grafy ukazují, že obdobně jako u předchozích dokumentů většinu územních studií zpracovali držitelé autorizace se všeobecnou působností. Značný podíl autorů územních studií, téměř 1/5, tvoří držitelé autorizace A.1, vyhotovili však pouze 11,3 % územních studií. Naopak autorizovaní urbanisté, kteří tvoří pouhých 3,3 % autorů, vytvořili 6,2 % všech studií. Nezanedbatelný je podíl autorizovaných osob, které jsou držiteli autorizace A.1 i A.2, naopak autorizovaní krajinářští architekti tvoří malou část autorů územních studií. Zmínit je třeba i roli autorizovaných inženýrů, kteří tvoří 4 % všech autorů územních studií, ovšem

vytvořili pouze 1,7 % těchto děl, jelikož jsou specializováni na konkrétní obor a jsou tedy méně flexibilní v možnostech územní studie zpracovávat.

Jeden autor v průměru vyhotovil 3,1 územní studie. Autorizovaní urbanisté tento průměr významně převyšují, průměrně zpracovali téměř 6 územních studií. Naopak krajinářští architekti a inženýři obvykle vytvoří pouze jednu územní studii.



Autorizace projektantů zpracovávajících územní studie bez ohledu na počet zpracovaných studií (nahore) a při zohlednění počtu zpracovaných studií (dole)

Závěr

Analýza jasně ukázala, že většinu územních plánů, regulačních plánů i územních studií v posledních 10 letech vytvořili autorizovaní architekti se všeobecnou působností. Lze však očekávat, že jejich podíl bude postupně klesat. Z celkového počtu autorizovaných architektů dnes již tvoří méně než polovinu, naopak silně roste zejména podíl autorizací v oboru A.1.

Tvorba územních plánů je poměrně častou činností autorizovaných osob. Na rozdíl např. od územních studií se na ni autorizované osoby specializují, což dokládá i skutečnost, že jeden projektant v průměru zhotovil více než 11 územních plánů a nejaktivnější projektantka dokonce 160 územních plánů. Územní plány jsou jediným ze sledovaných dokumentů, který ve značné míře vyhotovují autorizovaní urbanisté, a lze očekávat, že tento obor bude s poklesem držitelů autorizace se všeobecnou působností i v budoucnu nabývat na důležitosti.

Regulačních plánů vzniká řádově méně než plánů územních, jejich tvorbě se proto věnuje výrazně méně osob. Mnohdy jeden autor vytvoří pouze jeden regulační plán, osob specializujících se na tuto územně plánovací dokumentaci je málo. Větší podrobnost regulačních plánů je činí atraktivnější pro osoby s autorizací A.1.

Počet územních studií, které byly za sledované období pořizeny, není ani poloviční vůči územním plánům. Obdobně jako u územních plánů platí, že jsou autorizované osoby, které se na jejich tvorbu specializují, zároveň je však územní studie dokumentem, jehož tvorba je přístupná širokému okruhu zájemců, kteří pak zpravidla zpracovávají jedinou takovou studii. To se týká více než poloviny projektantů územních studií. Tito projektanti budou obvykle držiteli autorizace A.1, některé typy územních studií mohou být vhodné i pro autorizované krajinářské architekty a pro autorizované inženýry, kteří nemohou samostatně zpracovávat územně plánovací dokumentace.

*Ing. arch. Josef Morkus, Ph.D.
Bc. Petr Šedivý
Odbor územního plánování
Ministerstvo pro místní rozvoj*

ENGLISH ABSTRACT

Who elaborates spatial planning documents? by Josef Morkus & Petr Šedivý

It is generally acknowledged that doing the groundwork and making spatial planning documentation is a job only authorized persons can do, within the scope of the subjects of their authorization. This article is an overview of authorized professions that participate in practical elaboration of spatial plans, regulatory plans and spatial studies.

DOTACE NA ÚZEMNÍ PLÁNY A ARCHITEKTONICKÉ A URBANISTICKÉ SOUTĚŽE OBCÍ

Eva Fialová, Ilona Kunešová

Již počtvrté Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (MMR) vyhlašuje výzvu k předkládání žádostí o poskytnutí dotace (s možností víceletého financování) z programu Podpora územně plánovacích činností obcí. Nově pak vyhlásilo výzvu i na podporu architektonických a urbanistických soutěží obcí z programu Podpora architektonických a urbanistických soutěží.

Dotace na územní plány

Výzva na dotační titul Územní plán je vyhlášena z programu Podpora územně plánovacích činností obcí, respektive z jeho podprogramu Podpora územně plánovacích dokumentací obcí.

Dotace je zaměřena na zpracování územních plánů obcí. Mezi uznatelné náklady patří zpracování návrhu územního plánu pro společné jednání a zpracování návrhu územního plánu pro veřejné projednání (včetně případného posouzení vlivů územního plánu na udržitelný rozvoj území, pokud bude požadováno).

Možnými žadateli jsou obce na území ČR (mimo obce s rozšířenou působností, hl. město Prahu a mimo obce, které pořídily/pořizují územní plán a byly/jsou příjemcem dotace na zpracování návrhu územního plánu z Integrovaného operačního programu, Integrovaného regionálního operačního programu nebo z Programu rozvoje venkova).

Tato dotace může být poskytnuta obcím, které nemají žádný územní plán nebo mají územní plán obce nebo územní plán sídelního útvaru, schválený před 1. 1. 2007 zastupitelstvem obce.

Výše dotace na jeden územní plán je stanovena ve výši max. 80 % skutečně vynaložených uznatelných nákladů, maximálně však 400 000 Kč. Pro rok 2019 je v rozpočtu MMR připraveno pro tento program 20 mil. Kč.

Žadatelé mohou žádosti o podporu podávat od 5. listopadu 2018 do 31. ledna 2019 (do 12 hodin).

Více informací k výzvě a způsobu podávání žádostí včetně metodického pokynu k výzvě najdete na internetových stránkách MMR: <http://mmr.cz/cs/Narodni-dotace/Podpora-uzemniho-planovani-a-architektonickych-u/Uzemni-plany-pro-obce/Uzemni-plan-2019>.

Dotace na architektonické a urbanistické soutěže obcí

Výzva na dotační titul Architektonické a urbanistické soutěže obcí, který je zároveň i podprogramem, je vyhlášena z programu Podpora architektonických a urbanistických soutěží.

Dotace je zaměřena na podporu uspořádání architektonických a urbanistických soutěží v souladu se Soutěžním řádem České komory architektů. Podpora se poskytuje ve formě dotace na konkrétní soutěž, a to pouze na dílčí část celkových nákladů soutěže, tj. na ceny a odměny uvedené v soutěžních podmínkách.

Podpora bude poskytována až do výše 50 % souhrnné výše cen a odměn uvedených v soutěžních podmínkách, maximálně však do výše 400 tis. Kč na jednu soutěž. Možnými žadateli jsou pouze obce. Pro rok 2019 je v rozpočtu MMR připraveno pro tento program 5 mil. Kč.

Žadatelé mohou žádosti o podporu podávat od 5. listopadu 2018 do 15. února 2019 (do 12 hodin).

Více informací k výzvě a způsobu podávání žádostí včetně metodického pokynu k výzvě najdete rovněž na internetových stránkách MMR: <http://mmr.cz/cs/Narodni-dotace/Podpora-uzemniho-planovani-a-architektonickych-u/Architektonicke-a-urbanisticke-souteze/Architektonicke-a-urbanisticke-souteze-2019>.

*Ing. Eva Fialová
Ing. Ilona Kunešová
Odbor územního plánování
Ministerstvo pro místní rozvoj*

ENGLISH ABSTRACT

Subsidies for municipal spatial plans and architectural and urban planning tenders, by Eva Fialová & Ilona Kunešová

The Ministry for Regional Development of the Czech Republic has published the fourth call for applications for subsidies (with optional multiannual financing) from the programme Support for spatial planning of municipalities. Also, as this year's new initiative, the Ministry has published a call for applications from the programme Support for architectural and urban planning tenders.

VÝZVA Č. 45

POŘIZOVÁNÍ A UPLATŇOVÁNÍ DOKUMENTŮ ÚZEMNÍHO ROZVOJE Z IROP

Monika Harvanková

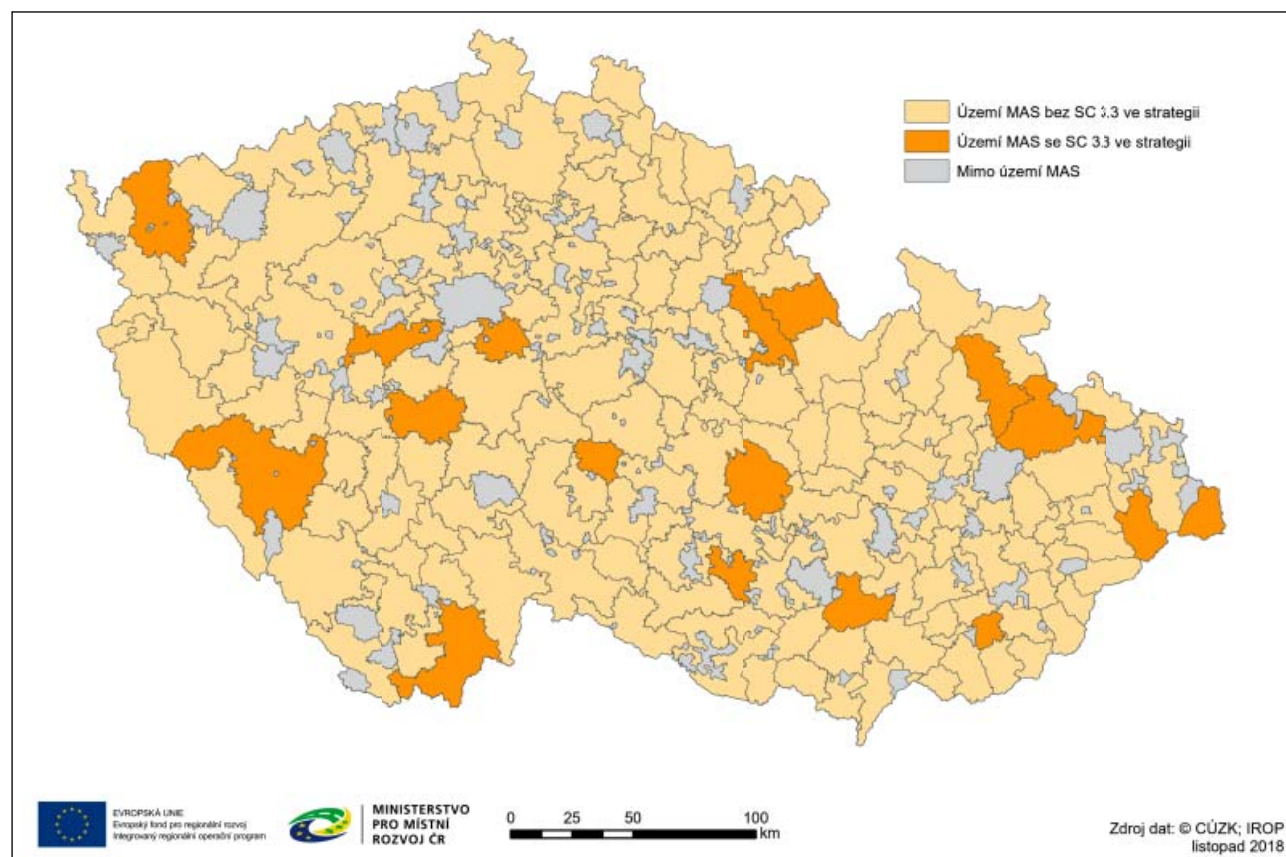
Komunitně vedený místní rozvoj (dále jen „CLLD“) přispívá k lepšímu zacílení podpory na místní potřeby daného venkovského území a k rozvoji spolupráce aktérů na místní úrovni. Koordinační role místních akčních skupin (MAS) při realizaci intervencí ve prospěch rozvoje venkova vychází ze znalosti místních podmínek a široké spolupráce s místními aktéry. Místní akční skupiny zpracovávají integrovanou strategii širšího zaměření pro financování různých projektů z více programů Evropských strukturálních a investičních fondů, případně z dalších zdrojů.

V této výzvě je podporováno zpracování územních plánů nebo jejich změna, zpracování regulačních plánů a pořizování územních studií. Lze financovat územní studie zaměřené na veřejnou technickou infrastrukturu, na veřejnou dopravní infrastrukturu, na veřejná prostranství nebo na řešení krajiny správního obvodu ORP.

Nelze podpořit nové územní plány obcí, které měly územní plán financovaný z národního programu MMR „Územní plán“ (výzvy pro rok 2016, 2017, 2018) a dosud neuplynula tříletá lhůta od rozhodnutí o poskytnutí dotace a vydání územního plánu včetně nabytí účinnosti. Též nelze podpořit územní plány z oblasti intervence 5.3 IOP, jestliže dosud neuběhla pětiletá doba udržitelnosti projektu z IOP, tzn. pět let od ukončení realizace projektu. Tato podmínka se nevztahuje

na zpracování změn územních plánů. Pokud obec financovala územní plán z oblasti intervence 5.3 IOP, může financovat změnu tohoto plánu ze specifického cíle 3.3 IROP.

Revize 1.1 textu výzvy a Specifických pravidel pro žadatele a příjemce výzvy č. 45 vydaná 23. 10. 2018 upravuje výši alokace z původních 95 mil. Kč na 20 982 000 Kč (Evropský fond pro regionální rozvoj), posunuje datum ukončení příjmu žádostí z 31. 10. 2022 na 31. 12. 2019. K těmto úpravám dochází s ohledem na strategii CLLD. Zásadní a pozitivní změnou je rozšíření oprávněných žadatelů na obce, už se tedy nebude jednat pouze o obce s rozšířenou působností (návaznost na revizi Programového dokumentu IROP 1.1). Jednotlivé obce tedy již mohou žádat na územní studie veřejného prostranství a další dokumenty územního rozvoje samostatně.



Dále dochází k vysvětlení informace k datu výchozí hodnoty indikátoru, aktualizaci Kritérií pro závěrečné ověření způsobilosti projektů v SC 4.1 společných pro všechny aktivity.

Výzva č. 45 je určena pro projekty v souladu se strategiemi komunitně vedeného místního rozvoje. Ve svých strategiích má aktivity územního rozvoje pouze 17 následujících místních akčních skupin (MAS): MAS Říčansko, o. p. s., MAS Sokolovsko, o. p. s., MAS Sdružení Růže z. s., Sdružení SPLAV, z. s., MAS Jablunkovsko, z. s., MAS Frýdlantsko – Beskydy, z. s., MAS Zubří Země, o. p. s., MAS Pošumaví, z. s., Nad Orlicí, o. p. s., Oslavka, o. p. s., MAS Dolní Poolšaví, z. s., MAS Slavkovské bojiště, z. s., Společnost pro rozvoj Humpolecka, z. s., MAS Karlštejsko, z. ú., MAS Opavsko, z. s., MAS Hrubý Jeseník, z. s., MAS Sedlčansko, o. p. s.. Podvýzvy MAS se zatím podařilo vyhlásit pouhým čtyřem z nich (MAS Frýdlantsko – Beskydy, z. s., MAS Pošumaví, z. s., Nad Orlicí, o. p. s.,

Společnost pro rozvoj Humpolecka, z. s.). V návaznosti na revizi výzvy IROP č. 45 a rozšíření okruhu příjemců na obce lze předpokládat zvýšený zájem o tuto výzvu jak ze strany MAS, tak ze strany obcí v těchto lokalitách.

Více informací najdete na webových stránkách <http://irop.mmr.cz/cs/Vyzvy/Seznam/Vyzva-c-45-Podpora-porizovani-a-uplatnovani-dokume>

*Ing. Monika Harvanková
Odbor řízení operačních programů
Ministerstvo pro místní rozvoj*

ENGLISH ABSTRACT

Call 45: Elaboration and application of spatial development documents from IROP, by Monika Harvanková

Community-led local development contributes to better targeting of support for local needs in rural areas and cooperation of actors at local level. The coordinating role of Local Action Groups for the implementation of interventions in rural development is based on knowledge of local conditions and local actors' cooperation. Local Action Groups work with integrated strategies of project funding from European Structural and Investment Funds and other resources.

MODEL URBAN PLANNER NÁSTROJ PRO ANALÝZU ÚZEMNÍHO POTENCIÁLU

Jaroslav Burian

Príspevek popisuje počítačový model Urban Planner umožňujúci analyzovať územný potenciál a detekovať optimálne plochy vhodné pre územný rozvoj. Model využíva metodu multikriteriálnej analýzy, základným vstupom jsou data územne analytických podkladů. Výstupem z modelu jsou především rastrové vrstvy územního potenciálu pro šest kategorií využití území. Tyto výstupy je možné využít jako podklad pro ověření plánované výstavby nebo pro zhodnocení vhodnosti území pro jeho další rozvoj. Potenciál je možné v rámci modelu vypočítat v několika variantách (scénářích) a ty mezi sebou srovnávat a hodnotit.

Klíčová slova: Urban Planner, územní potenciál, ÚAP, model, ArcGIS, multikriteriální analýza

Úvod

V zahraničí existují desítky počítačových urbánních modelů využívaných při plánování rozvoje města (např. UrbanSIM, LUCIS, What if, GeoPlanner, DUEM, Clue, SLEUTH, atd.). Mnoho z nich nachází uplatnění při běžné plánovací praxi již řadu let, zejména v USA, Velké Británii nebo Nizozemsku. Význam těchto modelů roste zejména s obrovským množstvím nových dat z nejrozličnějších sensorů a moderních technologií (např. big data ze sociálních sítí, data mobilních operátorů, atd.). Tyto modely se významně zapojují do tvorby alternativních scénářů rozvoje, predikcí, geodesignu a především do oblasti Smart City. V Česku jsou však tato témata ve srovnání se zahraničím spíše v začátcích. Proto se autoři modelu Urban Planner rozhodli vytvořit pro Česko nástroj, který by téma modelování územního potenciálu v počítačovém nástroji zatraktivnil i pro širší odbornou veřejnost.

Model byl vyvíjen od roku 2007 na Katedře geoinformatiky Univerzity Palackého v Olomouci v rámci několika bakalářských, diplomových a doktorských prací [např. Burian, 2012, Šťastný, 2012], pod vedením autora tohoto článku. Jednotlivé vývojové verze nástroje byly v rámci akademického výzkumu testovány na několika modelových územích (ORP Hranice, ORP Olomouc, Olomoucký kraj a hl. m. Praha). S příslušnými pracovníky odborů územního plánování (např. Magistrát města Olomouce, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj) a také s urbanisty z praxe byla konzultována a zpracována ce-

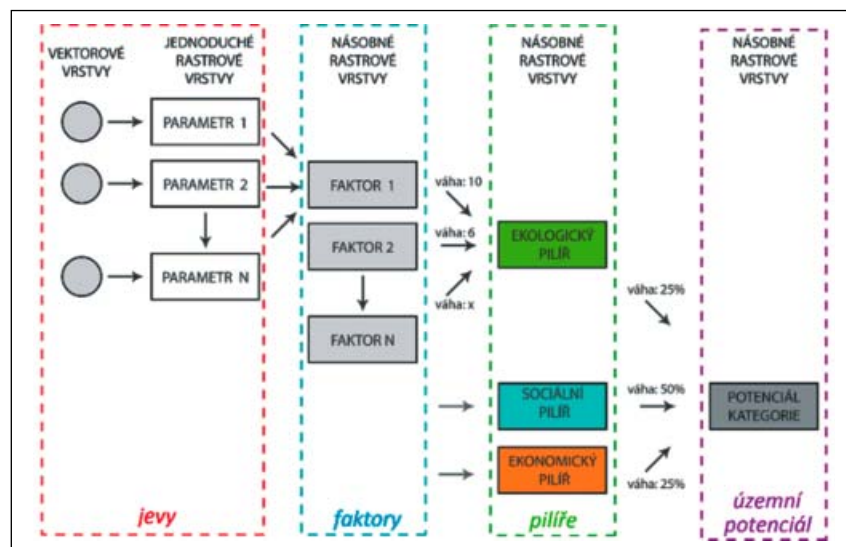
lá řada připomínek. V současné době je model nabízen jako komerční řešení společnosti Urban Planner. Podrobné informace o vývoji a testování modelu je možné nalézt v publikacích uvedených v seznamu použité literatury.

Obecný popis modelu

Urban Planner je počítačový model, určený pro vyhodnocení územního potenciálu a k detekci optimálních ploch vhodných pro územní rozvoj (alokace ploch). Pro sestavení konceptu funkcionality modelu a nástroje Urban Planner byla využita zejména metodika LUCIS, metodika LANDEP, model What if a metodika optimálního funkčního uspořádání krajiny J. Kolečky [Kolečka, 2001; Kolečka 2003]. Důraz byl od počátku kladen na praktické programové řešení, které by bylo využitelné také v běžné praxi. Proto bylo zvoleno pro-

gramové řešení ArcGIS Esri, které je v současné době nejrozšířenějším GIS softwarem ve státní správě. Model využívá jako hlavní metodu výpočtů multikriteriální analýzu, která využívá váženého překryvu vstupních dat. Váhy vyjadřují významnost jevu nebo faktoru ve srovnání s jinými jevy a faktory. Stanovení váhy jevů/faktorů se provádí ve vztahu k danému pilíři udržitelného rozvoje. Vyhodnocení územního potenciálu pomocí multikriteriální analýzy je rozděleno do čtyř úrovní. Nejnížší je jev, následuje faktor, pilíř, až po celkový územní potenciál (obr. 1). Váhy byly stanoveny pomocí Saatyho metody párového srovnání, do hodnocení bylo zapojeno celkem 6 expertů z praxe, jejichž hodnocení bylo zprůměrováno do finálního nastavení.

Z technického pohledu je model realizován jako plugin (Add-In) do ArcGIS for Desktop 10.x. Hlavním rozhraním



Obr. 1: Úrovně hodnocení územního potenciálu

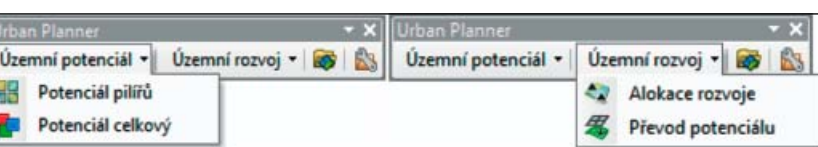
aplikace je toolbar, který je rozdělený na čtyři sekce – komponenty, a to na Potenciál pilířů, Potenciál celkový, Alokační rozvoje a Převod potenciálu (obr. 2).

Pro snadnější práci s Urban Plannerem je možné využít možnosti importu dat z některého z datových modelů ÚAP, jehož součástí je automatická kontrola existence dat, a také kontrola a oprava topologie. Všechny vypočtené vrstvy jsou automaticky pojmenovány a ukládány do databáze podle logických pravidel. Součástí nástroje je také možnost importu a exportu uživatelského profilu, možnosti přidání nebo odebrání faktorů nebo kategorií.

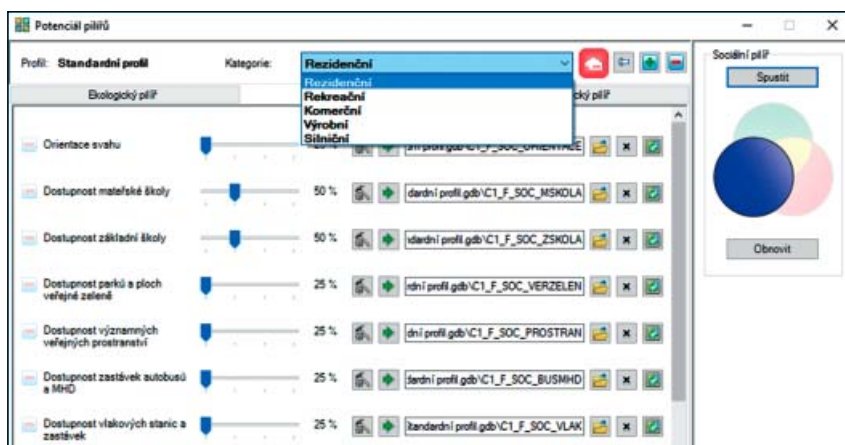
Analýza územního potenciálu

Základním součástí extenze je hodnocení územního potenciálu, dle nastavení hodnot a vah ve třech úrovních: pilířích, faktorech a jevech. Hodnocení územního potenciálu je možné pro 6 kategorií: bydlení, rekreace, komerční vybavenost, těžký průmysl, doprava a lehký průmysl a skladování. Nad rámec těchto kategorií si uživatel může nastavit vlastní kategorii. Výsledný územní potenciál je ovlivněn nastavením vah mezi třemi třídami (třemi pilíři): Ekologický, Sociální, Ekonomický. Váha může nabývat hodnot od 0 do 100, součet vah všech tří pilířů musí být roven hodnotě 100. Každý ze tří pilířů (tříd) se skládá z faktorů, zahrnutý jsou dle zvolené kategorie využití území především tyto faktory:

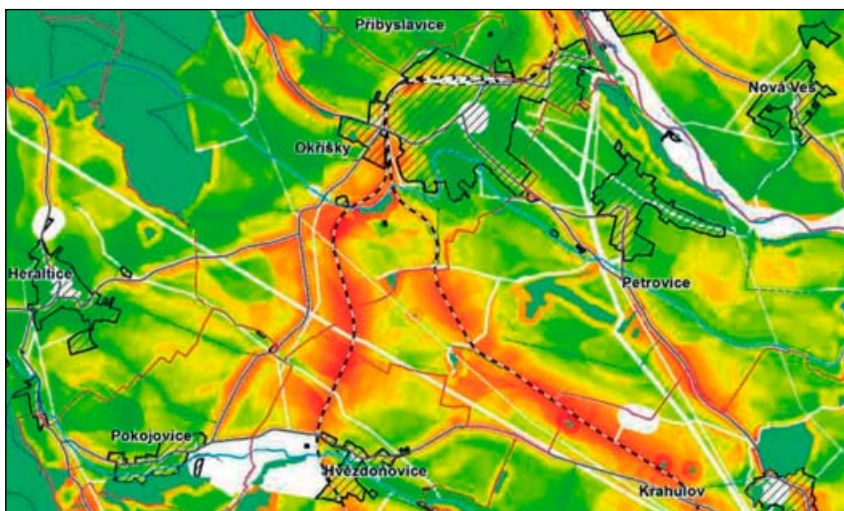
1. **Ekologický pilíř** – ochrana vodního režimu, přírody a krajiny, nerostného bohatství, zemědělské půdy a lesa;
2. **Sociální pilíř** – orientace svahu, dostupnost mateřské školy, základní školy, prodejny potravin, významných veřejných prostranství, zastávek autobusů a MHD, vlakových stanic a zastávek, hustota lesa, vzdálenost významných vodních toků, hustota zástavby, znečištění ovzduší, hluk, hustota zalidnění, radonové riziko a ochrana kulturních a sociálních prvků;
3. **Ekonomický pilíř** – hustota zalidnění, radonové riziko, sklon terénu, zásobování elektrickou energií, pitnou



Obr. 2: Hlavní toolbar nástroje Urban Planner



Obr. 3: Výběr kategorie využití území a nastavení vah faktorů v sociálním pilíři



Obr. 4: Územní potenciál pro bydlení v okolí Okříšek (zelené odstíny vyjadřují vysoký potenciál, červené odstíny nízký potenciál)

vodou, plynem a teplem, odvádění odpadních vod, připojení k internetu optickým kabelem, vzdálenost pozemní komunikace a železnice, riziko záplav, geologická rizika a ochrana infrastruktury.

Stejně jako v případě tříd je kombinace faktorů řešena pomocí nastavení jejich vah (obr. 3). Nejdetailnější úrovní nastavení jsou parametry, které lze chápat jako vlastnosti faktorů. Parametry jsou reprezentovány konkrétními jevy (datové vrstvy z ÚAP) a jejich ohodnocením na škále 0 (nulový potenciál) až 10 (optimální potenciál). Pro váhy para-

metrů bylo zvoleno rozmezí vah 0-100 tak, aby součet vah za všechny faktory v pilíři byl 100. Výsledkem této části modelu jsou rastrové vrstvy územního potenciálu (obr. 4 a obr 5.).

Alokace rozvoje

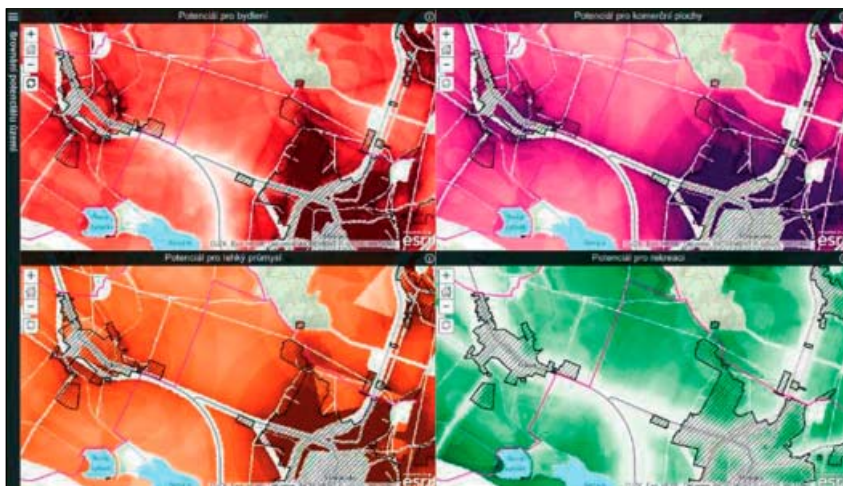
Druhá část modelu je určena k identifikaci optimálních ploch vhodných pro územní rozvoj (tzv. alokace). Z důvodu mnohdy značné proměnlivosti hodnot potenciálu v jedné parcele je výpočet prováděn na úrovni tzv. základních alokačních jednotek (pravidelná hexa-

gonální síť). Hlavními podmínkami, které alokaci ovlivňují, jsou celková rozloha záboru a minimální rozloha samostatné alokované plochy. Samotná alokace je prováděna překrytím celého území hexagonální sítí a následnou eliminací zastavěných ploch. Jednotlivým hexagonům je za pomoci zonální statistiky vypočtena průměrná hodnota územního potenciálu. Dále je vybráno 1 % jednotek s nejvyšším potenciálem a jednotky jsou spojovány do souvislých ploch. Pokud je splněna podmínka celkového záboru a minimální samostatné alokované plochy, je výpočet u konce, pokud podmínka splněna není, je proces výběru jednotek s nejvyšším potenciálem opakován. Následně je možné alokovaným plochám vypočítat průměrné hodnoty potenciálu a ty mezi sebou porovnávat. Hodnoty průměrného potenciálu je možné vypočítat pro libovolné plochy, např. pro jednotlivé parcely nebo návrhové plochy z územního plánu.

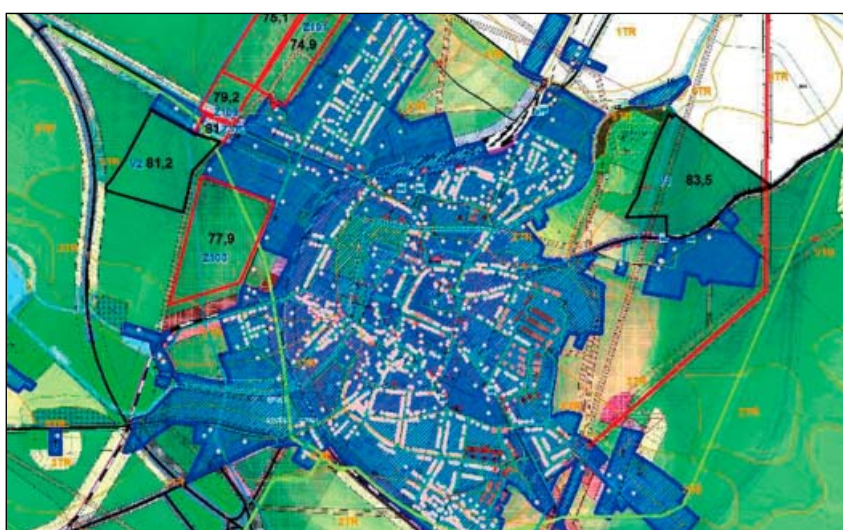
Tato možnost je demonstrována na obr. 6, kde jsou červeně zobrazeny návrhové plochy pro průmysl převzaté z územního plánu (blíže k zastavěnému území, blíže k adresním bodům). Černě jsou zobrazeny plochy alokované Urban Plannerem (ve větší vzdálenosti od adresních bodů pro klidnější životní prostředí). U všech ploch jsou také zobrazeny průměrné hodnoty potenciálu, které je možné mezi sebou srovnávat.

Praktické nasazení

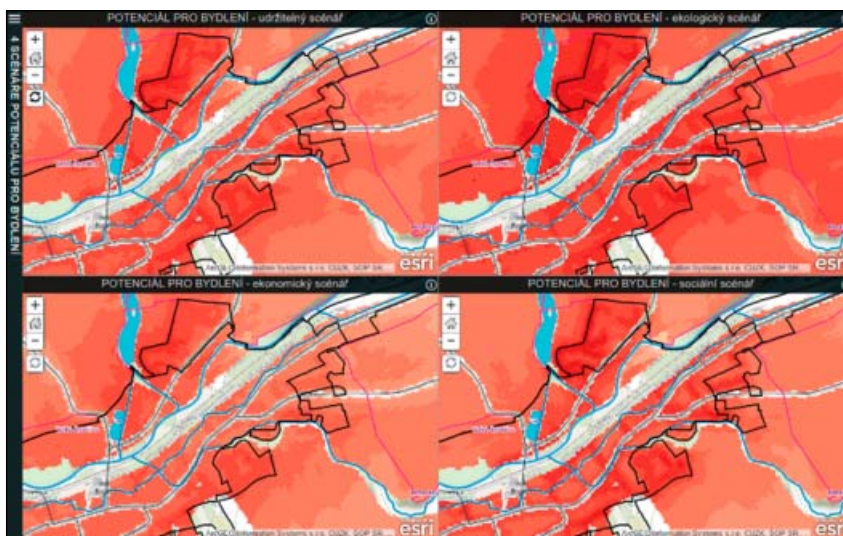
V obecné rovině slouží Urban Planner především pro zpracování studií zaměřených na analýzu a interpretaci územního potenciálu a alokaci ploch v několika možných scénářích rozvoje. Pomocí scénáře udržitelného rozvoje lze ověřit, zda současné nebo plánované návrhové plochy odpovídají optimálním plochám s nejvyšším územním potenciálem pro udržitelný rozvoj. Kromě ověřování principu udržitelného rozvoje lze vytvářet další scénáře a ty mezi sebou porovnávat (obr. 7). Veškeré analýzy lze zpracovávat jak pro menší území (obec) tak pro rozsáhlé oblasti (ORP, kraj). V rámci diplomové práce M. Stachové [Stachová, 2018] byl model (s omeze-



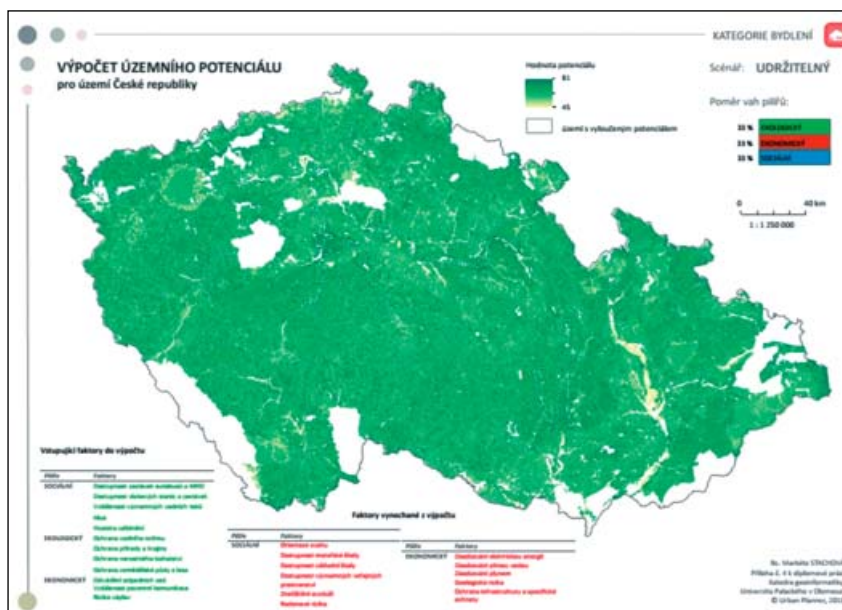
Obr. 5: Srovnání čtyř potenciálů území ORP Moravské Budějovice (průmysl, komerční plochy, lehký průmysl, rekreace, tmavší odstíny vyjadřují vyšší potenciál)



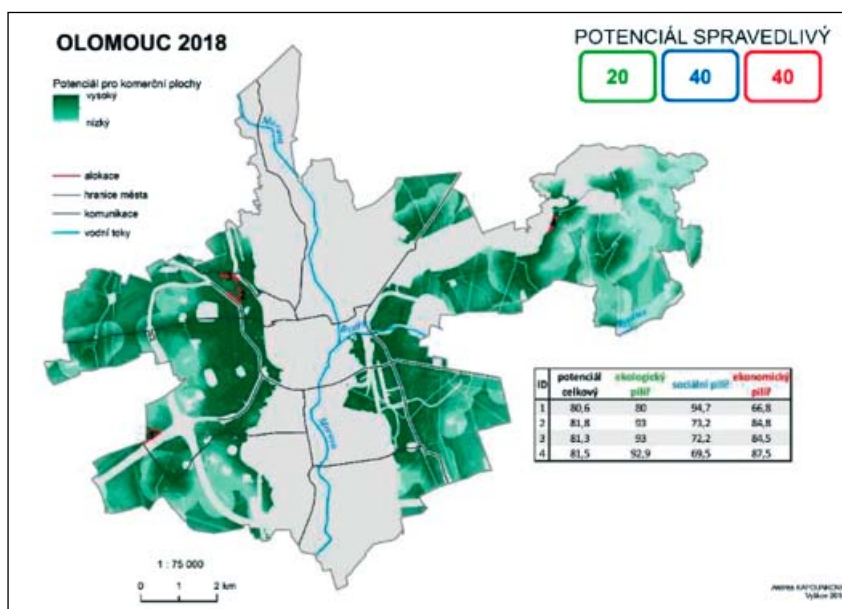
Obr. 6: Návrhové plochy pro průmysl (červeně) a plochy alokované modelem Urban Planner (černě) s hodnotami průměrného potenciálu (bílé body – adresní body, modrá šrafura – zastavěné území, odstíny zelené – územní potenciál)



Obr. 7: Srovnání čtyř scénářů potenciálu území pro bydlení v ORP Olomouc (tmavší odstín vyjadřuje vyšší potenciál)



Obr. 8: Územní potenciál Česka [Stachová, 2018]



Obr. 9: Potenciál pro komerční aktivity – sportovní halu [Kapounková, 2018]



Obr. 10: 3D vizualizace nejvhodnější lokality s nejvyšším potenciálem území pro sportovní halu [Kapounková, 2018]

ným počtem vstupních vrstev) otestován pro výpočet územního potenciálu na území celého Česka (obr. 8).

Největší potenciál využití má Urban Planner v územně plánovací činnosti jako komplexní nástroj na zhodnocení územního potenciálu, a to jak v soukromých firmách, tak na krajích a obcích. Výstupy jsou využitelné především v rámci pořizování ÚAP pro zpracování podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území a dále potom při pořizování územního plánu nebo při vyhledávání optimálních lokalit pro další rozvoj. Příkladem může být vyhledání optimální lokality pro umístění sportovní haly v Olomouci, řešené pomocí Urban Planneru v diplomové práci A. Kapounkové [Kapounková, 2018, obr. 9 a obr. 10]. V posledních několika letech byl Urban Planner různými způsoby využit v Kraji Vysočina, Plzeňském kraji, Moravskoslezském kraji, Olomouckém kraji a ORP Olomouc [bližší viz Burian a Stachová, 2016; Burian a kol., 2016; Burian a kol., 2018].

Závěr

Představený nástroj Urban Planner je prvním modelem tohoto druhu v Česku, nejedná se však o jedinou možnou aplikaci. V zahraničí existuje celá řada dalších modelů, kterou jsou v praxi běžně využívány (např. What If, Urban SIM, Geo Planner a další). Model lze v praxi využít nejen pro vyhodnocení územního potenciálu, ale také pro alokaci konkrétních ploch vhodných pro území rozvoj. V neposlední řadě je pomocí modelu možné ohodnotit existující návrhové plochy z územních plánů hodnotami územního potenciálu a tyto plochy mezi sebou následně srovnat a vyhodnotit. Velkou předností modelu je možnost uživatelského nastavení, kde je možné vybírat vlastní faktory, které do analýzy vstupují a jsou typické pro dané území. Mezi další výhody patří např. automatický import dat včetně jejich topologických kontrol, přenositelnost nastavení, automatická symbolizace vrstev, atd. Nevýhodou modelu může být přílišná důvěra v jeho výsledky. Jedná se totiž pouze o kvantitativní hodnocení území, které nepostihuje celou řadu dalších aspektů, jako jsou např. majetkoprávní

vztahy, historii území, dlouhodobé zá-
měry, atd. Proto je nutné nad výsledky
kriticky uvažovat a využívat je „pouze“
jako podklad pro rozhodování v území.

Podrobnější informace o modelu Ur-
ban Planner jsou dostupné v celé řadě
odborných publikací uvedených níže
v seznamu zdrojů, které jsou dostupné
na webových stránkách www.urban-planner.cz v sekci software-publikace.

Použité zdroje:

BURIAN, J. (2012): *Implementace geoinformač-
ních technologií do řízení urbanizačních procesů
při strategickém plánování rozvoje měst, disertač-
ní práce*, Univerzita Karlova v Praze.

BURIAN, J. – STACHOVÁ, M. (2016): *Poten-
ciál ORP Olomouc pro územní rozvoj v roce
2016, specializovaná mapa s odborným obsa-
hem*. Univerzita Palackého v Olomouci.

BURIAN, J. – STACHOVÁ, M. – PÁSZTO, V.
(2016): Urban Planner: Model pro vyhodnocení
územního potenciálu, *Sborník příspěvků z Vý-
roční konference České geografické společnosti
v Českých Budějovicích*.

BURIAN, J. – STACHOVÁ, M. – VONDRÁKO-
VÁ, A. (2018): Land suitability assessment of the
Olomouc region: an application of an Urban Pla-
nner model. *Journal of Maps*, 14(1), 73–8073–80.
<https://doi.org/10.1080/17445647.2018.1493407>

KAPOUNKOVÁ, A. (2018): *Aplikace metody
Geodesign v Českém územním plánování*. Diplo-
mová práce, Univerzita Palackého v Olomouci.

KOLEJKA, J. (2001): Krajinné plánování a vyu-
žití GIS In *Sborník příspěvků Výroční konference
ČGS*. Univerzita Palackého v Olomouci.

KOLEJKA, J. (2003): Geoinformační systémy
v aktivním managementu životního prostředí:
Data a možnosti hodnocení a modelování rizik.
In: *Životné Prostredie*, 1.

STACHOVÁ, M. (2018): *Aplikace modelu Ur-
ban Planner v Česku*. Diplomová práce, Univer-
zita Palackého v Olomouci.

ŠŤASTNÝ, S. (2012): *Hodnocení optimální
využitelnosti území pomocí analytické nadstav-
by GIS*. Rigorózní práce, Univerzita Palackého
v Olomouci.

RNDr. Jaroslav Burian, Ph.D.
Přírodovědecká fakulta
Univerzita Palackého v Olomouci

ENGLISH ABSTRACT

Urban Planner: A tool for the analysis of territorial potential, by Jaroslav Burian

This article describes Urban Planner, a computer model that makes it possible to analyse territorial potential and detect suitable areas for spatial development. The model is based on the method of multiple-criteria analysis. Its main input source is data from documents of spatial analysis and the output consists mainly in raster layers of territorial potential for six categories of territorial use. The output can be used as a basis for the verification of construction plans or evaluation of suitability for further development. The model can calculate and compare potential in several variants/scenarios.

NĚKTERÉ ASPEKTY ZMĚN OBYTNÉHO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V ČASE

Vítězslav Kuta, Stanislav Endel

Článek pojednává o proměnách obytného území měst v České republice v období po roce 1990, tedy po proběhlých politických, ekonomických a sociálních změnách. Jedná se především o proměny motivované procesem automobilizace a procesem výstavby shopping center. Důsledky zmíněných procesů jsou porovnány se stavem před rokem 1990. Na základě porovnání jsou pak formulovány některé závěry.

Úvodní konstatování

Všichni jsme dnes a denně konfrontováni s proměnami našeho života v důsledku vývojových změn ekonomických, technologických, politických, kulturních, mravních a mnoha dalších. Všeobecně lze hovořit o změnách životního stylu. Některé záměny nás uspokojují, jiné však vyvolávají spíše varovné pocity. Tyto pocity jsou vnímány velmi diferencovaně ve vazbě na sociální strukturu naší společnosti. Všechny se však postupně promítají do fyzického stavu prostoru, jenž obýváme a v němž se pohybujeme. Nejmarkantnější změny prostoru pak spatřujeme v zastavěném území sídel, které představuje soubor našich sídel, dopravní a technické infrastruktury státu, jakož i prostory některých individuálních staveb rozličných funkcí. Všeobecně se hovoří o čtyřech základních městských funkcích, a to o bydlení, zaměstnání, rekreaci a vše spojující dopravě.

O změnách, které se udály za minulého režimu, disponujeme poměrně přehlednými informacemi, a to zejména díky urbanismu a jemu příbuzným disciplínám. Jinak je tomu z pohledu vývoje v posledních cca třiceti letech, tj. v období po zásadní změně společenského klimatu, kdy deskriptci oněch změn v mnoha směrech postrádáme. Nicméně ohromná dynamika a akcelerace těchto změn si stále naléhavěji vyžaduje naši pozornost.

Komplexní uchopení dané problematiky je však stěžejně reálné, proto bude pozornost zaměřena pouze na jeden vybraný segment, který svým významem a charakterem nejlépe osvětluje danou vědní oblast. Pro tuto potřebu se nabízí segment obytného území.

Záměrem článku není ani tak vyčerpávající zachycení procesů změn, jako spíše podněcení zájmu či debaty na dané téma.

Zdůvodnění výběru a významu obytného území

Především je nezbytné zdůvodnit význam a výběr obytného území pro předkládanou úvahu. Mimořádný a primární význam bydlení se pro zdravý, bezkonfliktní a udržitelný vývoj společnosti jeví jako zcela průkazný. Jedná se o argumenty urbanistické, sociální i společenské, a to existenční i obecně rozvojové. Význam bydlení pro společnost je zcela klíčový a lze jej doložit následujícím výběrem těch nejvýznamnějších argumentů.

- Bydlení je vždy řazeno spolu s potravou a ošacením mezi základní životní potřeby člověka, bez jejichž naplnění je vždy ohrožena sama jeho existence.
- Bydlení zasahuje a dotýká se všech občanů bez rozdílu věku, vzdělání a sociálního postavení.
- Bydlení provází člověka po celý jeho život.
- Funkce bydlení tvoří základní městotvorný prvek.
- Obytné území představuje vždy, co do plošné rozlohy, největší část zastavěného území města.
- Bydlení je přítomno v každém sídle a městě. Bez přítomnosti bydlení nelze hovořit o městě.

Aby bylo možné ozřejmit probíhající změny v poválečném období, je nezbytné alespoň stručně charakterizovat vývoj do doby uvedených politických změn, a to včetně stavu v sa-

motném roce 1990. Teprve pak bude možné zachytit změny po roce 1990 a pokusit se formulovat některé závěry, případně doporučení.

Stručná charakteristika poválečného vývoje včetně stavu k roku 1990

Konec 2. světové války zastihl Československo v hluboké bytové krizi, na níž se primárně podepsalo válečné období. Na situaci nic nezměnil ani odsun německých občanů z pohraničních oblastí. Snaha o novou bytovou výstavbu byla sice energická, nicméně záhy se ukázalo, že tradičními technologiemi (cihelné zdivo) je co do objemu nezvladatelná. V šedesátých letech se však našlo řešení v nasazení panelových technologií, kdy vlastní v podstatě železobetonové panely byly vyráběny průmyslově, a po přepravě na staveniště montovány v bytové objekty. I problém nedostatku veřejných prostředků na novou bytovou výstavbu byl překonán zapojením soukromých financí občanů formou družstevní bytové výstavby. Naznačenou cestou byla bytová krize v podstatě překonána a všichni občané dosáhli na víceméně přiměřené bydlení. V převážné většině našich měst tak byla rozhodující část bydlení soustředěna na území tak zvaných sídlišť, která zahrnovala vlastní bytové objekty a objekty nezbytného občanského vybavení v rozsahu denní a převážně i časté potřeby, zatímco objekty pouze občasných potřeb byly situovány výhradně v městských centrech. Výstavba rodinných domů byla na okraji státního zájmu a byla do značné míry ponechána individuálnímu občanskému zajištění (výstavba svépomocí).

Stupeň automobilizace nebyl příliš vysoký, a navíc automobil převážně sloužil k dopravě za víkendovou rekreací. Přepřevu občanů za prací a nadokrskovou vybaveností v rozhodujícím rozsahu zajišťovala dotovaná veřejná městská hromadná doprava. Z hlediska urbanistického konceptu byl uplatňován princip, kdy občan po příjezdu ze zaměstnání do svého obytného území městskou hromadnou dopravou na větší cestě ke svému domovu navštívil tzv. okrskové středisko, kde realizoval své denní a časté potřeby (distribuce – např. potraviny a drogerie a některé služby – např. pošta a holičství).

Bytový fond tak v devadesátých letech pokrýval základní potřeby takřka všech obyvatel, nicméně současně vykazoval celou řadu defektů. Na ukázkou bude stačit uvést ty nejmarkantnější. Obytné domy byly šedivé a jednotvárné. Působily v celku bezútěšně. Všechny obytné domy vykazovaly vysoký stupeň zanedbané údržby a potřebné obnovy. Špatnou údržbou trpěly i zelené meziblokové plochy a veřejné prostory. Nejinak tomu bylo i se stavem technické a dopravní infrastruktury. Plochy pro statickou dopravu však byly v zásadě dostatečné.

Procesy sledovaných rozvojových změn

Jaké zásadní změny obytného území se tedy v devadesátých letech zahájily? Všechny byly samozřejmě spojeny se změnou politického a společenského klimatu po roce 1990. První impuls přišel v nárůstu počtu osobních automobilů, což usnadnila možnost dovozu automobilů cenově dostupných pro rozhodující část obyvatel. Zvláště nutno zdůraznit, že se nejednalo pouze o vozy nové, ale dokonce v některých letech ve větším měřítku o starší vozy z části již opotřebované. Jak se tedy zvětšoval počet osobních automobilů, zvyšovalo se i jejich průměrné stáří. Počet automobilů dnes představuje dvou až trojnásobek počtu z roku 1990. Uvedený proces se v relativně krátké době propojil s trendem postupného budování nové formy distribučních provozů, tedy supermarketů, hypermarketů a zejména samostatných nákupních center, v jejichž počtu dnes Česká re-

publika představuje špičku mezi státy Evropské unie. Oba jmenované trendy jsou samozřejmě úzce provázány s celkovým civilizačním a technologickým vývojem a zejména s procesem světové globalizace. V souvislosti s budováním supermarketů, hypermarketů a shopping center je však nutno přistoupit k jisté teoretické odbočce.

Po dlouhodobém postupném vývoji metod obchodních distribučních jednotek od formy individuálních obchodních zařízení přes prodej v obchodních domech a zavedení samoobslužného prodeje, kdy nakupující přichází pěšky, se prosadila forma obchodních středisek (shopping center), kdy nakupující přijíždí vlastním vozem (nákup autem). Tato forma však vyžaduje nejen to, že nakupující disponuje osobním automobilem, ale prodejní zařízení musí disponovat potřebnými parkovacími plochami a širokým sortimentem zboží denní, časté i občasně potřeby, a to vše na jednom místě. Odtud plyne lokalizace těchto zařízení na okraji zastavěného území měst u rozhodujících vjezdů do města. U nás tuto formu poměrně agresivně prosadily nadnárodní řetězce, pro něž naše veřejná správa nebyla zcela rovnocenným partnerem. Dříve, než bude přistoupeno k důsledkům těchto počínů z hlediska vlastních shopping center, ale i obytného území našich sídel, je nezbytné přidat ještě několik poznámek.

Zmíněná forma nákupních center má svou kolébku ve Spojených státech amerických. Evropská struktura osídlení je založena na dvou fenoménech, a to městu a vesnici, kdy v obou byl obchod umísťován diferenciovaně. Struktura osídlení USA však v podstatě nezná vesnici a místo ní zajišťují zemědělskou produkci rodinné farmy jako solitéry, jež co do počtu obyvatel představují nevelký díl obyvatel. Americké osídlení umísťovalo veškerý obchod do měst různých velikostí. Farmáři dojížděli nakupovat s jezdeckým koněm nebo koňským potahem. Poté co Ford cenově zpřístupnil svůj vůz, dojížděli farmáři za nákupem osobním automobilem. Při vzniku shopping center se pro nakupující farmáře nic nezměnilo, zatímco v Evropě, tudíž i u nás, se masový vznik nákupních středisek hluboce vryl do podstaty naší struktury osídlení.

Doplnění porovnání s evropským kontextem by v daném případě bylo argumentačně nadbytečné, neboť osídlení Evropy ve všech zemích je příznačné přítomností vesnic ve vztahu na města. Rozdíl je pouze v tom, že Evropa západní prožívala proces vzniku shopping center dříve a v delším časovém úseku a tyto země tak neměly o vlivu na venkov dostatečnou představu, zatímco státy střední a východní Evropy prožívaly tyto změny později a poměrně překotně, a to v době, kdy již byl o důsledcích těchto změn pro venkovské osídlení dostatek informací, na něž přesto prakticky nebylo reagováno.

Nyní je tedy možno přistoupit k představení důsledků uvedených procesů – jednak na obytná území našich měst a zejména městských center, jednak na prostory lokalizace samotných shopping center a jednak na venkovské oblasti. Vše je doplněno souborem obecných problémů, které uvedené změny způsobily.

Rozvojové změny a jejich souvislosti

Celková změna se zpočátku projevila prudkým nárůstem počtu automobilů zejména u občanů, pro něž byl automobil do té doby nedostupný. Po nástupu budování supermarketů, hypermarketů a shopping center se však vlastnictví automobilu stává pro většinu obyvatel nezbytnou potřebou pro obstarání nákupů a později i značné části služeb. Proces v současnosti vrcholí, kdy distribuce i velká část služeb opouští obytné území a cestou nové investiční výstavby se umísťuje mimo zastavěné území měst do nových distribučních center. Přesun se však nedotýká pouze obytného území měst, ale i městských center a vesnic v zájmovém území města.

V počátku uvedených procesů nebyly jednotlivé důsledky zcela zřejmé, nicméně zejména odborná veřejnost si měla uvědomit, že veškeré rozvojové změny vždy produkují pro společnost nepřehlédnutelný pozitivní prospěch, ale současně i řadu rozporuplných důsledků. Je při tom vždy jasné, že pozitivní důsledky inzerují investoři,

developeři, tedy obecně stavebníci, zatímco negativa se obcházejí nebo dokonce zamlčují. Tato jednostrannost je velmi zavádějící a nebezpečná. Otázkou, která se sama nabízí, je, kdo je tedy ve společnosti odpovědný za dešifrování oněch negativních důsledků. Bez podrobnějších rozborů lze tuto odpovědnost přiřknout právě veřejné správě. Neboť kdo jiný má povinnost dešifrovat negativní důsledky jménem společnosti a pro společnost a kdo jiný má legislativně zakotvené nástroje na jejich řešení?

Na tomto místě nezbyvá, než se ve větší stručnosti pokusit o definování oněch pozitivních ale i negativních důsledků, díky kterým je možno se dopracovat poznání, kdo se z hlavních aktérů a účastníků rozvojových změn zhostil svého úkolu a jak.

Nejvhodnější bude rozvést předem pozitivní přínosy vzniku nákupních center pro města i život jejich obyvatel společně, tak jak jsou při propagaci investičních záměrů uváděny.

Rámcový přehled pozitivních přínosů pro občany

Pozitivní přínosy jsou vesměs v odborné literatuře směřovány k jednotlivým občanům, aniž jsou přiměřeně reflektovány ekonomické, sociální či urbanistické důsledky pro celou společnost. Nicméně je nezbytné je uvést. Přínosy jsou tedy následující.

- Výrazné zvýšení kultury prodeje.
- Rozšíření sortimentu zboží.
- Růst kvality obalové techniky.
- Možnost nákupu na jednom místě.
- Možnost uskutečnění celotýdenních nákupů.
- Možnost plnohodnotného občerstvení během nákupu.
- Možnost uspokojení potřeby řady dalších služeb.
- Snadno dosažitelné bezplatné parkování často v krytých prostorech.
- Prodloužená otevírací doba až na celodenní provoz, a to i během dnů volna.
- Růst kvality prodáváného zboží.

V některých případech je hodnota uvedených pozitivních přínosů dosti relativní. Jde například o růst kvality obalové techniky, ale zejména o poslední dvě položky – celodenní provoz a růst kvality prodáváného zboží.

Dále je již možné sporné či negativní důsledky diferencovat dle jednotlivých uvedených funkčních území.

Přehled negativních důsledků v obytném území

- Distribuční síť v plném rozsahu spolu s některými službami opouští obytná území měst.
- Snížila se sociální kontrola v obytném území.
- Ztrácí se funkční a objektová rozmanitost.
- Část uvolněných objektů, zejména distribučních, je obsazována obskurními službami (např. hernami) a tyto objekty jsou nejvíce zanedbané.
- Silně se prosazuje forma nákupu automobilem.
- Lidé bez automobilu jsou v dostupnosti distribuce a služeb de facto diskriminováni.
- Zvyšuje se tlak na pohyb automobilů ve městech i regionech.
- Roste intenzita automobilové dopravy v obytném území měst.
- Dochází k enormnímu a skokovému navýšení nároků na parkování na „sídlitích“, což vede k parkování na zelených plochách a posiluje možnost ghett.
- Degraduje se rekreační a relaxační funkce meziblokových prostorů a obytného území jako celku.
- Celkové životní prostředí obytného území se zhoršuje, zejména díky růstu množství výfukových plynů.

Souhrnně lze hovořit o celkovém zhoršení životních podmínek v obytném prostředí.

Přehled negativních důsledků v městských centrech

V centrech našich měst je vždy situována vyšší městská vybavenost a rovněž je vždy přítomno i bydlení, a pro-

to je nutné pojednat i o problémových důsledcích na městská centra.

- Občanské vybavení pro denní, častou a občasnou potřebu lidí je přesouváno z center měst do shopping center.
- V městských centrech oslabují tradiční městské funkce.
- Městská centra se vyliďňují a dochází k jejich postupné dehonestaci.
- Stále zaznamenáváme dramatický nedostatek parkovacích míst, který nadále podporuje odchod služeb do shopping center a tím zásadně ovlivňuje rozvoj městských center.
- Za intermezzo je nutno považovat převod bydlení na nebytové prostory po roce 1990 (restituce) a jejich pozdější návrat na funkci bydlení. Sem lze zařadit i obtížný návrat bydlení do nebytových prostor po odchodu administrativních služeb do budovaných pronajimatelných administrativních budov mimo hranic městského centra.

Úbytek významu našich městských center se dnes již více méně projevuje u všech měst.

Přehled důsledků pro vlastní areály shopping center

Důsledky pro vlastní plochu shopping center se souborně promítají i do obecných problémů měst, přesto je pro ujasnění vhodné jejich uvedení.

- Nákup osobním automobilem si vynucuje prodejní plochy situovat do jedné výškové úrovně, což výrazně zvětšuje nároky na zastavěnou plochu objektu.
- Vlastní funkce distribuce a služeb představuje pouhou cca jednu třetinu území, zbytek je věnován parkování.
- Vzhledem k lokalizaci distribučních center za hranicemi zastavěného území měst dochází k rozsáhlému záboru zemědělského půdního fondu, aniž se mění počet obyvatel.
- Lehké konstrukce nových prodejních objektů s krátkou životností negarantují stabilitu stanoveného funkčního využití.

- Projevuje se problematičnost non-stop provozu v průběhu dne, sobot, nedělí i svátků.
- Ziskový kapitál odchází do zahraničí.
- Poškozuji se pozice místních dodavatelů zboží.
- Uplatňují se některé ne zcela přijatelné praktiky vůči zaměstnancům i klientům.
- Rozšiřuje se celkové zastavěné území měst.

Zcela specifické důsledky lze sledovat u venkova v zájmovém území zejména našich velkých měst.

Specifické důsledky na pozici venkova

Realizace a uplatnění shopping center na okraji našich měst likviduje distribuční síť venkova v příměstských oblastech minimálně do vzdálenosti 30 km. Ačkoliv venkovští zákazníci zvyšují příjmy obchodních řetězců, odstranění absence distribuce na vesnicích finančně zajišťují obce, neboť obce musejí zajistit pokrytí všech základních potřeb svých občanů, i když mnozí nemají možnost si zajistit svůj nákup vlastním automobilem.

Popsaná situace evokuje ze strany obchodních řetězců představu tunelování obecních rozpočtů, neboť obce musí věcně i finančně zajistit obnovení a provoz malých obchodů ve své vesnici. Situace je nesporně v některých případech spojena s nebezpečím zániku některých vesnic, což představuje vážný zásah do naší stávající struktury osídlení.

Některé obecné problémy našich měst

Výstavba objektů a areálů distribučních řetězců nesporně ovlivňuje všechna města a vesnice, tedy v podstatě celou strukturu našeho osídlení, naší krajiny, přírodní a životní prostředí našich lidí, ale ovlivňuje také všechny naše obyvatele i návštěvníky. Bude tak vhodné prezentovat i celostátní dopady uvedeného.

- Probíhá zásadní změna urbanistické struktury našich měst, a to s oslabením funkce městského centra i obytného území.
- Dochází k nedostatečné obnově až devastaci regionálního a lokálního dopravního skeletu zejména v prostorách příměstských oblastí.
- Byla oslabena městská veřejná hromadná doprava i doprava železniční, čímž je však oslabena i dojížděka do zaměstnání.
- Dochází k zásadní změně dopravních toků v městech.
- Do jisté míry sem rovněž patří vznik a stále větší rozvoj území rodinných domů v satelitních sídlech zejména velkých měst bez zajištění rozšíření nezbytného občanského vybavení a hodnotného dopravního silničního napojení na jádrová města.
- Nová shopping centra jsou dokonce umísťována ve zcela volné krajině bez vazby na konkrétní města, avšak ve vazbě na naši celostátní silniční síť.

Celý přehled vývojových změn si však vyžaduje několik poznámek a upřesnění. Především přehled si nečiní nárok na vyčerpávající úplnost, ale rovněž nevylučuje některé méně podstatné nepřesnosti. Rovněž se text programově vyhýbá stanovení významové váhy jednotlivých důsledků, jakož i jejich zásadnímu hodnocení. Naopak za podstatný lze označit fakt, že přehled potvrzuje širokou škálu důsledků zmíněných procesů, jež zásadně a dlouhodobě ovlivňuje život a osud naší společnosti. Je nutné rovněž podotknout, že důsledky procesů uvedených změn nejsou výhradně pouze ty uvedené (proces automobilizace a vzniku shopping center), ale v některých případech působí i další paralelně probíhající vývojové změny, například proces postupného vzniku brownfields. Rovněž nutno zdůraznit, že smysl článku nelze hledat v paušálním odmítání nových vývojových procesů a trendů, ale pouze v pokusu o hledání nástrojů na eliminaci nebo alespoň omezení negativních důsledků vývojových změn.

Rámcové závěry

Základním závěrem předkládaného textu je nekompromisní zdůraznění, že již při nástupu nového zásadního trendu či procesu je naprosto nezbytné odpovědně definovat společenské, sociálně ekonomické a územně technické pozitivní i negativní důsledky a dopady nastolovaných vývojových změn, a to s cílem pozitivní důsledky posílit a negativní vyloučit či alespoň omezit do přijatelné formy. Nutno zdůraznit, že se musí jednat o všechny zásadní trendy a procesy, které se budou ve společnosti odehrávat. I v případech procesů, u kterých nebyl rozbor proveden při vzniku aktivity, je nezbytné jej uskutečnit dodatečně, neboť řešit lze pouze poznané problémy.

Nesporně zde musí sehrát rozhodující úlohu veřejná správa, a to v rovině lokální, regionální a celostátní. Má-li tuto roli veřejná správa úspěšně splnit, pak musí být podpořena stabilními odbornými týmy, jež provedou nezbytný rozbor a navrhnou nutná opatření. Samozřejmě cílem je pak jejich realizace.

Závěrem nezbyvá než připomenout, že zavedení každé nové aktivity či činnosti, a nejinak je tomu i v našem případě poznání důsledků a rozboru nastupujících zásadních vývojových změn, vyžaduje splnění několika rozhodujících podmínek. Za prvé je nutno disponovat pracovníky dostatečně orientovanými v rozborované problematice vývojových změn. Za druhé je nutno soustředit potřebné finanční prostředky na pořízení požadovaného popisu, rozboru a stanovení opravných návrhů. Za třetí je nezbytné zajistit akceschopnou instituci pro plnění uvedených podmínek a u veřejné správy i politické reprezentace docílit rozhodnou vůli k jejich provedení, neboť jak praví přísloví, když někdo nechce, je to horší než když nemůže. Nelze ani dostatečně podtrhnout nezbytnou následnost energetické a neodkladné realizace navržených opravných návrhů.

Použité zdroje:

- [1] KUTA, Vítězslav – ENDEL Stanislav. *Investice a investiční procesy v podmínkách samosprávy*. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2016. ISBN 978-80-906091-8-1.
- [2] KUTA, Vítězslav – ENDEL Stanislav. *Ostrava jako regionální metropole*. Ostrava: Statutární město Ostrava, 2015. ISBN 978-80-906091-1-2.
- [3] KUTA, Vítězslav. *Rozvojové problémy Ostravské aglomerace*. Ostrava: Sdružení pro obnovu severní Moravy a Slezska, 2001.
- [4] KUTA, Vítězslav. *Urbanismus a teorie stavby měst: vybrané kapitoly z urbanismu*. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 2012. ISBN 978-80-248-2820-6.
- [5] PRAŽSKÁ, Lenka – JINDRA Jiří. *Obchodní podnikání*. 2. přeprac. vyd. Praha: Management Press, 2002. ISBN 80-7261-059-7.

*prof. Ing. Vítězslav Kuta, CSc.
Ing. Stanislav Endel, Ph.D.
VŠB-TU Ostrava*

ENGLISH ABSTRACT

Some aspects of developments in Czech housing territories over time, by Vítězslav Kuta & Stanislav Endel

This article deals with changes that have taken place in the housing territories of towns and cities in the Czech Republic after the political, economic and social transformation of the early 1990s. In particular, our focus is on developments motivated by increased automobility and construction of shopping malls. The consequences of these processes are compared to the situation before 1990 and several conclusions are based on this comparison.

STUDIJNÍ OBOR ÚZEMNÍ/PROSTOROVÉ PLÁNOVÁNÍ NA ČESKÉ ZEMĚDĚLSKÉ UNIVERZITĚ – PRVNÍ ABSOLVENTI

Karel Maier, Veronika Šindlerová

Po dlouhá léta českému územnímu plánování a managementu regionálního rozvoje chybělo vlastní akademické pracoviště, které by se na tyto disciplíny, zahrnované Evropskou unií pod obor prostorového plánování, zaměřovalo. Magisterský obor Prostorové plánování konečně vznikl na České zemědělské univerzitě v Praze a letos jej úspěšně dokončili první absolventi.

Jak to vše začínalo

Diskuse o tom, jak se mají odborně připravovat urbanisté pro územní, respektive prostorové plánování, probíhají přinejmenším od roku 1968 [Bulletin Územní plánování, 1968]. Následující normalizace nakonec dala vzniknout oboru Urbanismus na fakultách architektury, ale jejich profil byl jenom jakousi přípravkou pro práci v urbanistických střediscích tehdejších Stavoprojektů, a jako takové tyto obory po roce 1989 zanikly, stejně jako ony státem kontrolované projektové ústavy. Na Fakultě architektury ČVUT v Praze byl sice v devadesátých letech akreditován obor Prostorové plánování, nikdy ale nebyl otevřen. Po urbanistech schopných pracovat jako plánovači měst a regionů nebyla větší poptávka, práci zastali praktici vyšší ze zprivatizovaných urbanistických pracovišť, kteří si založili své vlastní plánovací kanceláře.

Postupem času se stav, kdy si absolventi škol architektury autorizovaní pro obor architektura mohli při nedostatku jiných zakázek „odskočit“ i do projektování územně plánovací dokumentace či územně plánovacích podkladů, stále více ukazoval jako problematický. Vladimír Dujka v článku uveřejněném v Aktualitách AUÚP v roce 2011 v této souvislosti napsal, že „špatný územní plán je mnohem horší než špatná nebo špatně umístěná stavba“ [AUÚP 83/2011]. Snad ještě problematičtější je situace na úřadech územního plánování vzniklých roku 2007, jejichž pořizovatelé vykonávají zkoušku zvláštní odborné způsobilosti pro obor Územní plánování podle §§ 21 až 25 zákona číslo 312/2002 Sb., o úřednících územ-

ních samosprávných celků a o změně některých zákonů, po pouhých třech týdnech školení.

Na nepříznivou situaci reagovala Fakulta životního prostředí České zemědělské univerzity v Praze. Nejprve byl zřízen bakalářský studijní obor Územní plánování, jehož absolventi jsou připravováni především pro výkon státní správy v územním plánování, včetně práce na úřadech územního plánování. Součástí výuky je proto i příprava pro vykonání zkoušky zvláštní odborné způsobilosti pro obor Územní plánování. Výuka bakalářů územního plánování byla zahájena od akademického roku 2010/2011, za přímé účasti úředníků Odboru územního plánování MMR jako expertů – praktiků. Od roku 2014 je vzdělání absolventů bakalářského oboru Územní plánování uznáno Českou komorou architektů jako obor příbuzný pro autorizaci architekta v oboru Územní plánování podle § 4 odst. 2b) zákona číslo 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě.

Omezení oboru na bakalářský stupeň se záhy ukázalo jako limitující. Původní představa, že nej kvalitnější absolventi budou pokračovat ve studiu urbanismu na školách architektury nebo geografie, narazila na malou průchodnost mezi jednotlivými obory a školami. Ve skutečnosti až na výjimky zůstávali absolventi bakalářského studia územního plánování na své Alma Mater, aby získali inženýrský titul například v oboru Komplexní pozemkové úpravy nebo Regionální environmentální správa. V roce 2014 proto

Česká zemědělská univerzita požádala o akreditaci navazujícího magisterského studia Prostorové plánování. Ta byla udělena v roce 2015 a výuka byla zahájena na podzim roku 2016. Tím bylo studium územního / prostorového plánování na ČZU dokončováno.

Zaměření studia, specializace a profil absolventa

Program studia v bakalářském i magisterském stupni je založen na kombinaci teoretické přípravy a praktické činnosti v projektech. Bakalářský stupeň je zaměřen hlavně na osvojení praktických znalostí o procesech územního plánování, přičemž obeznámení se s dovednostmi projektanta územního plánování a nezbytný teoretický komponent v oblastech environmentálních a technických věd, urbanismu a institucionálního prostředí podporuje především tyto základní praktické znalosti.

Magisterská výuka si klade za cíl propojit a obohatit nabyté základní praktické znalosti a dovednosti poznáním a pochopením obecných, často navzájem kontroverzních teoretických principů a postulátů v oblastech společenských věd. Zároveň dává studentovi na výběr tři možná zaměření pokrývající základní témata prostorového plánování tak, jak jsou vymezena v Kompendiu evropského prostorového plánování [EC 1997: 24]: regionální politiky, plánování využití území sídel a regionů a management a plánování krajiny. Tato zaměření mají podobu specializací Regionální rozvoj, Udržitelný rozvoj území a Krajina a plánování.

Poprvé na veřejné vysoké škole v České republice tak vznikl obor nejen zaměřený na všestrannou profesionální přípravu pro územní plánování, ale přesahující i do dalších oblastí prostorového plánování. Propojení vzdělávání urbanistů – projektantů územního plánování, strategických plánovačů a úředníků veřejné správy působících v územním plánování a regionálním rozvoji je podle našeho názoru příspěvkem k naplnění cíle Strategického rámce České republiky 2030, který usiluje o propojení územního plánování, managementu regionálního rozvoje a strategického plánování [Česká republika 2017:83].

Výuka magisterského oboru Prostorové plánování kombinuje teoretické předměty s aplikovanou ateliérovou projektovou výukou a řízenou odbornou praxí.

Teoretická část výuky se sestává z obecného jádra zabývajícího se vývojem plánovacích teorií a metod, které prohlubuje znalostmi podpůrných disciplín sociologie, ekologie, regionální vědy a informační a komunikační technologie. Navazuje řada povinně volitelných předmětů zaměřených podle zvolené specializace.

Projektová ateliérová výuka je středobodem pro přípravu profesionála v činnostech prostorového plánování. Svým třicetiprocentním podílem na celkovém počtu výukových hodin studijní obor plní kritérium uplatňované Českou komorou architektů pro uznané studium pro autorizaci v oboru Územní plánování (s označením A.2) podle § 4 odst. 2 písm. b) Zákona 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě. Pro projektovou výuku byl přijat standard ateliérů uplatňovaný na školách architektury, tedy sekvence tematických semestrálních projektů. Počíná se analýzami území a pokračuje se urbanistickým návrhem, územním a regulačním plánem a analýzou územně plánovací dokumentace na regionální úrovni v bakalářském stupni. V magisterském stupni si v projektech studenti prohloubí své znalosti a zkušenosti z územního plánování na úloze zpracování územního plánu konkrétního města, osvojí si zkušenost s tvorbou koncepce udržitelného

rozvoje městské aglomerace či regionu se specifickými plánovacími problémy a tématy (např. suburbanizace, rozvoj posttěžebního regionu a krajiny, rozvoj území se specifickou zátěží rekreací, cestovním ruchem či významnou infrastrukturální investicí do území). V dalším projektu podle zvolené specializace vypracují krajinný plán, plán regionálního rozvoje nebo strategii udržitelného rozvoje území v měřítku města a nakonec, jako poslední projekt magisterského studia před diplomovou prací vypracují komplexní strategii rozvoje obce nebo mikroregionu.

Odborná praxe se inspirovala tzv. referendariátem německých škol prostorového plánování. Praxe probíhá pod patronátem Ministerstva pro místní rozvoj na pracovištích prostorového plánování (zpravidla úřad územního plánování, odbor nebo oddělení územního / regionálního rozvoje, popřípadě odborné pracoviště autorizované pro projektování územně plánovací dokumentace a územně plánovacích podkladů).

Struktura výuky odpovídá kritériím uvažovaným Asociací evropských škol plánování (Association of European Schools of Planning, AESOP) a Evropské rady prostorových plánovačů (European Council of Spatial Planners) pro začlenění do seznamu evropských škol územního / prostorového plánování [AESOP 1995]. Organizace AESOP proto v letošním roce přijala Fakultu životního prostředí České zemědělské univerzity jako svého institucionálního člena.

Absolventi oboru Prostorové plánování získají předpoklady k vysoce odborným činnostem v plánování regionů, sídel a krajiny a uplatní své vzdělání v povolání v prognostických, výzkumných, poradenských a řídicích funkcích ve veřejném i soukromém sektoru. Jsou připravováni pro uplatnění na regionální, národní, popřípadě i mezinárodní úrovni státní správy, v územní samosprávě či nevládních organizacích a v soukromém sektoru, zde zejména v činnosti projektanta územního plánování, a pro práci v expertních a konzultačních týmech vytvářejících rozvojové scénáře a připravujících dokumenty strategického plánování.

Projekty studentů magisterského studia prostorového plánování budou podrobovány srovnání s pracemi studentů středoevropských škol urbanismu v soutěži O nejlepší urbanistický projekt pořádané Asociací pro urbanismus a územní plánování ve spolupráci s Fakultou architektury ČVUT v Praze. V roce 2018 získala práce Územní plán Nové Strašecí studentů Lenky Chlanové, Evy Krňanské, Danieli Noska a Barbory Štěpánové v této soutěži zvláštní uznání.

První absolventi magisterského oboru

V květnu 2018 úspěšně absolvovali první magisterští studenti. Zaměření i kvalita zpracování diplomových prací prokázaly obstojnou úroveň schopností řešit samostatně aktuální prostorově plánovací témata. Až na výjimky se diplomové práce zabývaly návrhem řešení konkrétních plánovacích a urbanistických problémů, a to jak v měřítku celých regionů a mikroregionů, tak v měřítku měst a obcí či jejich částí, a také krajiny. Mezi diplomovými pracemi se objevily návrhy územních studií, strategických plánů mikroregionů, koncepcí rozvoje celých měst i jejich částí. Diplomové práce byly zaměřeny například na specifickou problematiku řešení potenciálních důsledků smršťování měst, regenerace brownfields či rozvoje systému veřejných prostranství. Všechny diplomové práce byly zpracovány v GIS nebo v CAD. Absolventi tak prokázali také připravenost na práci v nejrůznějších nástrojích správy a tvorby dat a grafických výstupů plánovací práce.

Diplomové práce uspěly v konkurenci těch nejlepších diplomových prací z celé České zemědělské univerzity v Praze, resp. její Fakulty životního prostředí. Studentka Tereza Lejnarová obdržela Cenu rektora ČZU v Praze za vynikající diplomovou práci a studenti Barbora Štěpánová a Radek Baloun získali za rovněž vynikající diplomové práce Cenu děkana Fakulty životního prostředí ČZU v Praze.

Ukázky nejúspěšnějších diplomových prací

Bc. Tereza Lejnarová:

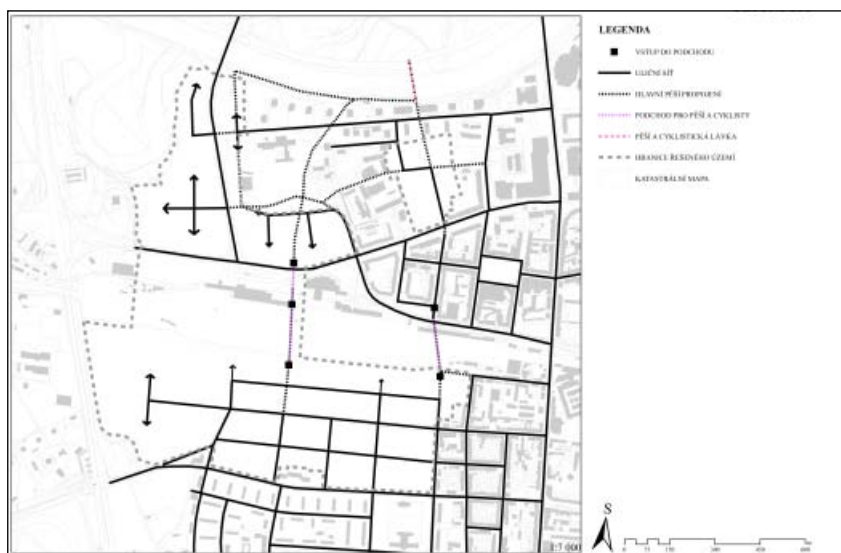
Pardubice – Koncepce severojižní osy
(Přednádraží sever – Přednádraží jih)

Vedoucí diplomové práce:

Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.

Cílem diplomové práce bylo prověřit a navrhnout vhodné využití a uspořádání dlouhodobě urbanisticky nestabilizovaného území mezi pardubickým hlavním nádražím a řekou Labe a mezi kolejíštěm nádraží a ulicí Teplého. Zadáání požadovalo koncipovat novou severojižní urbánní osu propojující obě dosud oddělená území, včetně prověření podchodu pod kolejíštěm hlavního nádraží a vytvoření zcela nového jižního nástupu do nádraží. Hlavní důraz měl být kladen na uspořádání soustav nových veřejných prostorů navazujících na stávající uliční síť.

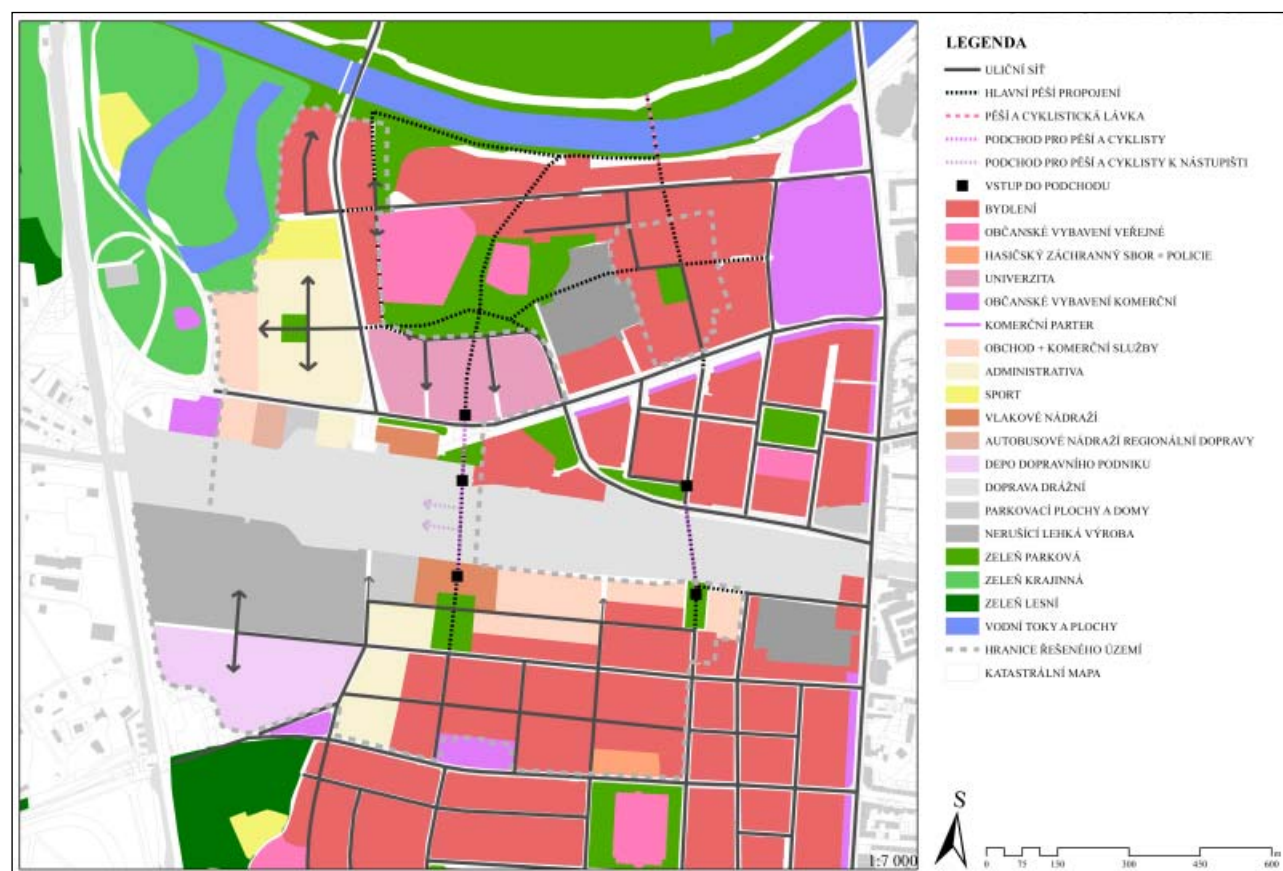
Z oponentního posudku Ing. arch. Pavly Pannové, pořizovatelky nového Územního plánu Pardubice: *Diplomní pro-*



Pardubice – Koncepce severojižní osy: Návrh uliční sítě

jekt přináší i v konkurenci odborných profesionálních názorů nové myšlenky, neotřelé nápady a chytré novinky, například propojení jižního terminálu s hlavním nádražím, s parkem a řekou v dosud nezkoumané poloze východně od budovy nádraží. Jako zvláště precizně zpracované a promyšlené vyzdvihují provedené průzkumy

a analýzy zejména zeleně, pokrytí hromadnou dopravou, specifikace občanské vybavenosti atd. a jejich grafické pojetí. Vše je platné a dobře využitelné pro praxi pro úřad, veřejné investory i soukromé developery.



Pardubice – Koncepce severojižní osy: Návrh využití území



Pardubice – Koncepce severojižní osy: Návrh prostorového uspořádání zástavby



*Pardubice – Koncepce severojižní osy:
Náhledová perspektiva od jihovýchodu*



*Pardubice – Koncepce severojižní osy:
Náhledová perspektiva od severozápadu*

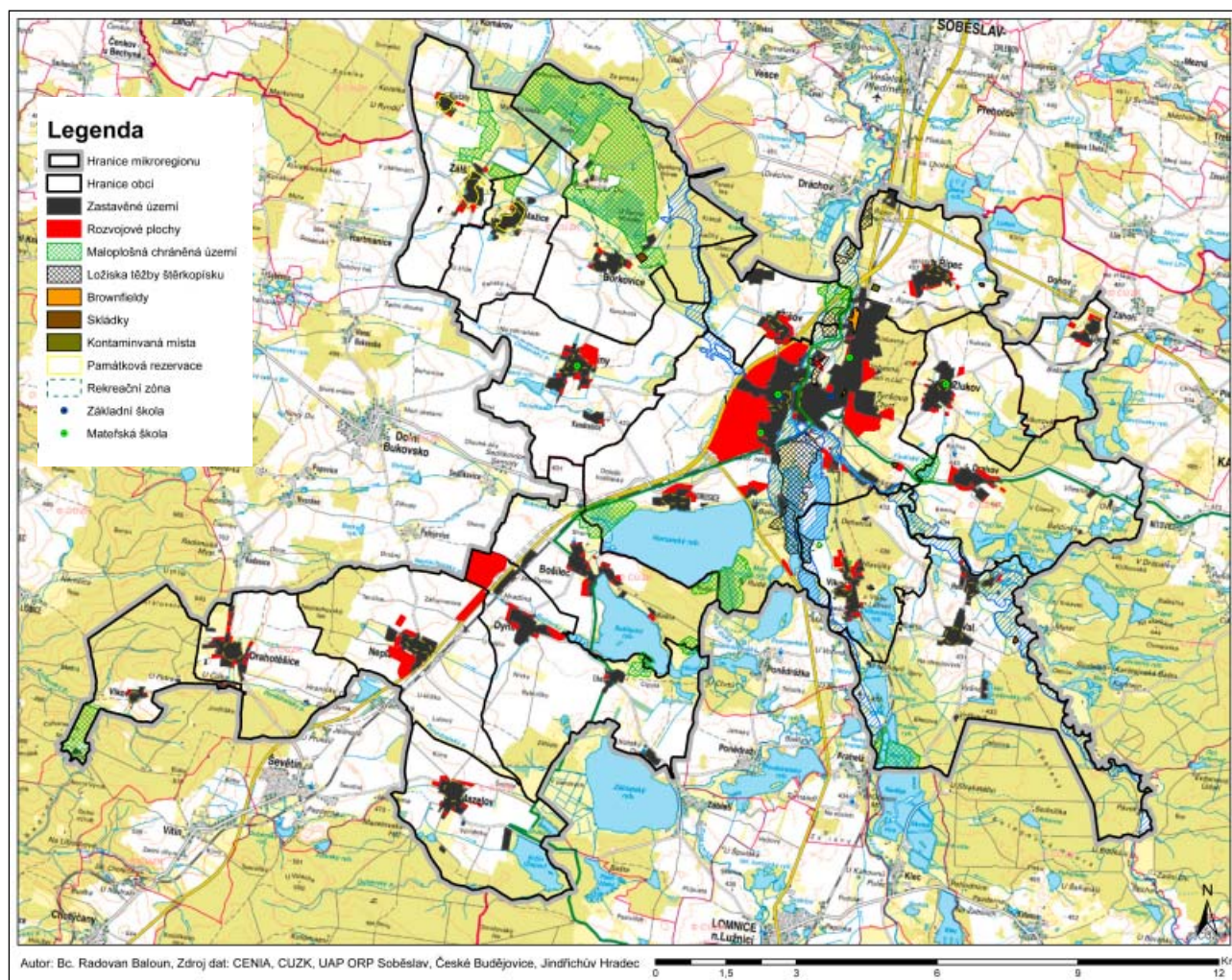
Bc. Radek Baloun:
Koncepce rozvoje mikroregionu
Veselsko

Vedoucí diplomové práce:
Prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc.

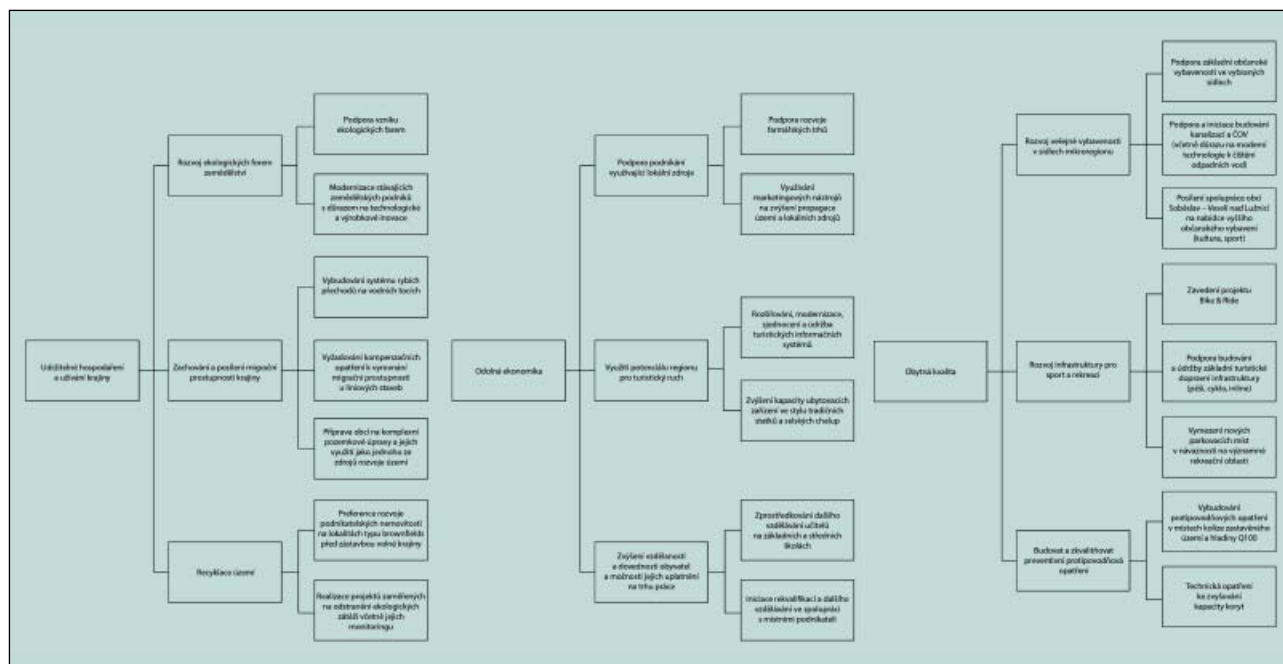
Zadání práce požadovalo vypracovat koncepci ve formě strategického plánu, formulujícího cíle rozvoje ve spolupráci

s vybranými aktéry v území a podmínky a aktéry pro jeho dosažení. Student na základě pečlivých analýz navrhl pro Veselsko vizi „zdravý a silný region“, s cíli Udržitelné hospodaření a udržování krajiny, Odolná ekonomika a Obytná kvalita. Pro implementaci vypracoval podrobné akční plány pro všechny aktivity, harmonogram realizace a plánem finančního zabezpečení pro první období.

Oponent práce pan Mgr. František Kuřeš ocenil jasně formulované cíle práce a její praktickou využitelnost. Zdůraznil význam místních akčních skupin pro realizaci strategií ve venkovských územích jako je řešený mikroregion.



Koncepce rozvoje mikroregionu Veselsko: Problémový výkres



Koncepce rozvoje mikroregionu Veselsko: Stručný cílů

Bc. Barbora Štěpánová:
Rakovník – Brány do města

Vedoucí diplomové práce:

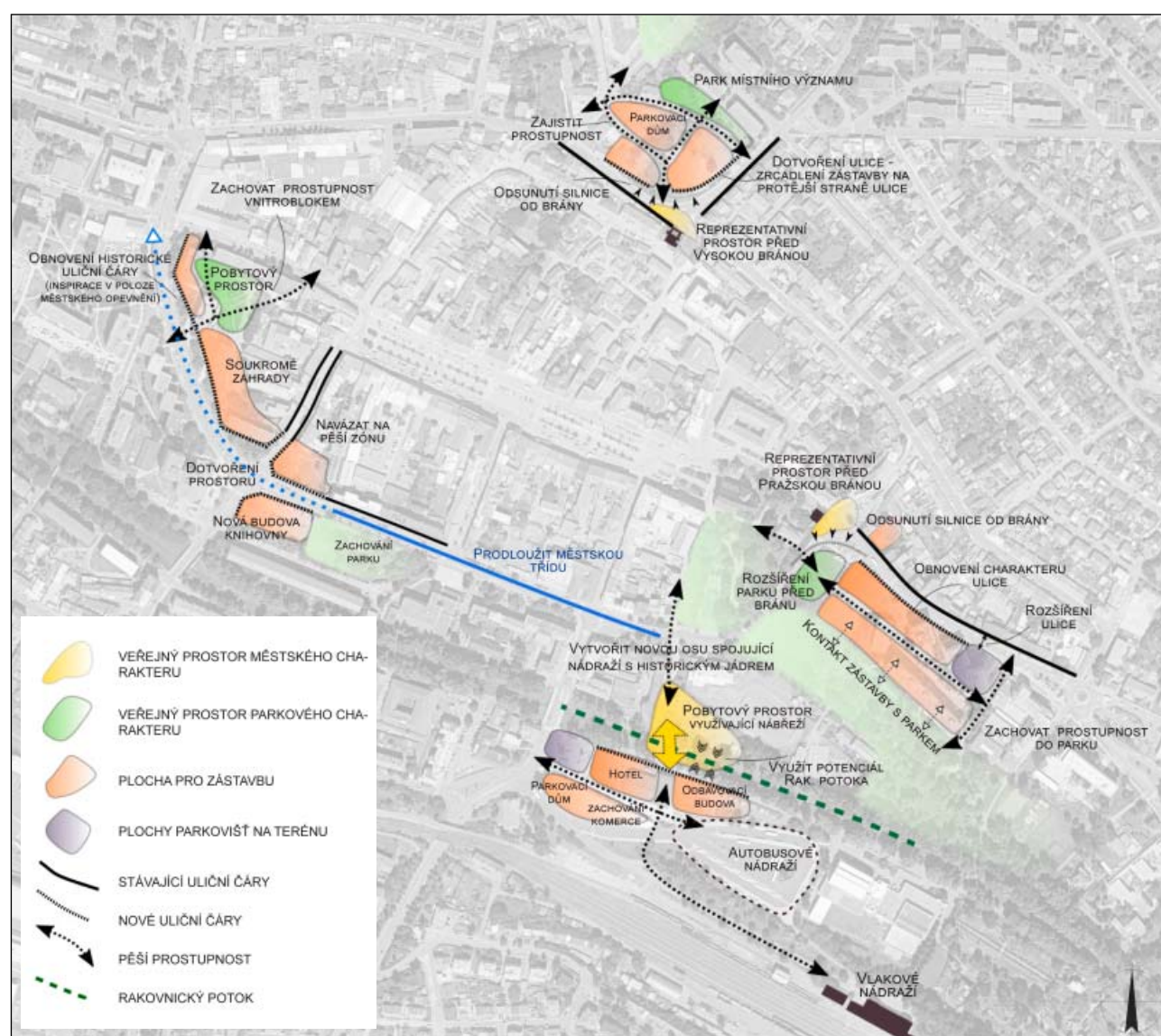
Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.

Cílem práce bylo navrhnout koncepci urbanistického řešení „vstupních bran“ do města Rakovník. Jedná se o jedny z nejexponovanějších prostorů po obvodu historického jádra města (městské památkové zóny) – prostor před Pražskou bránou na příjezdu od východu Prahy, prostor Na Váze včetně sídliště Čs. legií na historickém příjezdu z jihu od Plzně a prostor před Vysokou bránou na příjezdu ze severu od Loun.

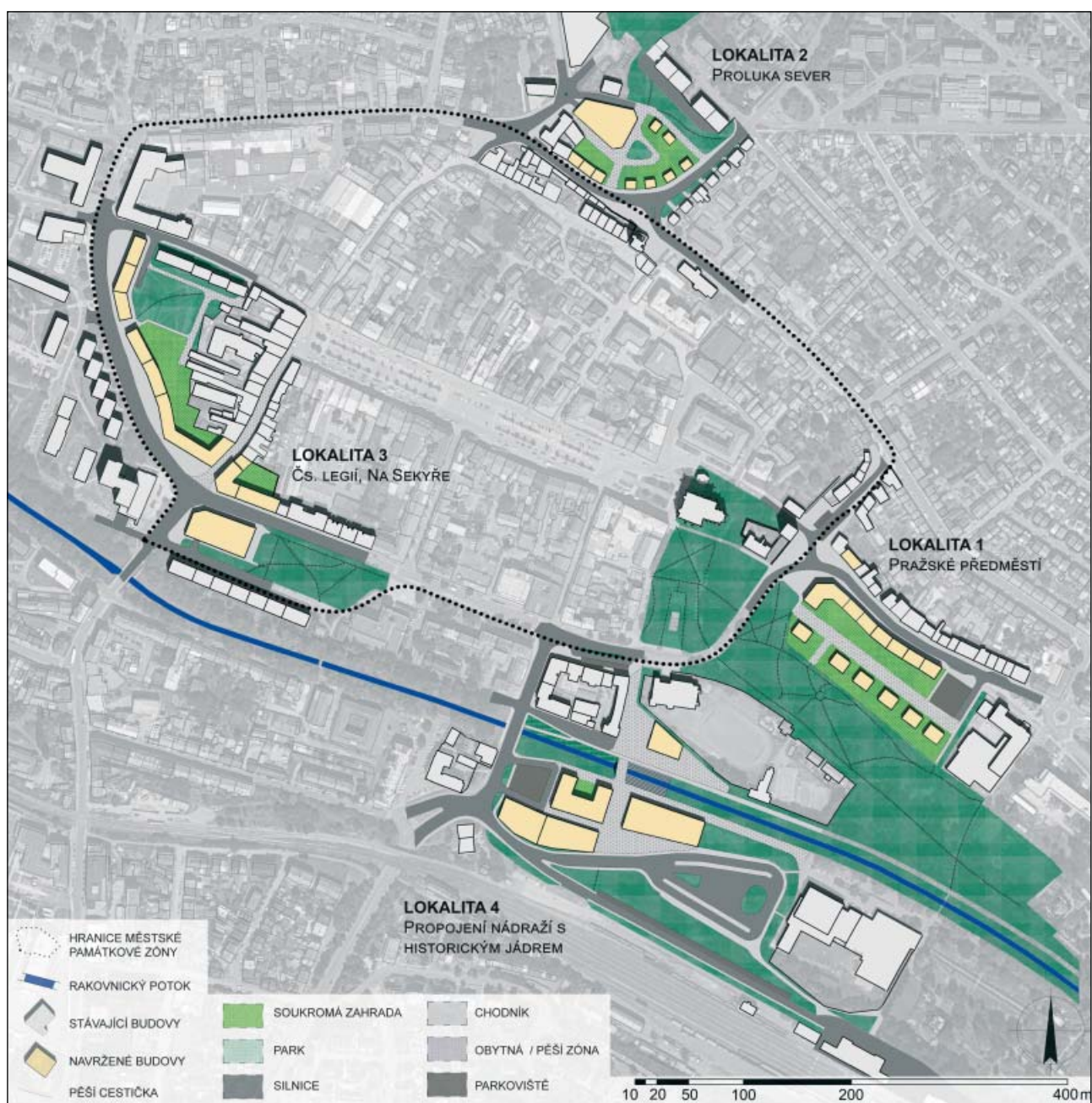
Dále bylo zadáno řešit problematický přístup do centra města z vlakového i autobusového nádraží.

Z oponentního posudku Ing. arch. Jana Sedláka, vedoucího ateliéru na Fakultě architektury ČVUT v Praze: *Přístup diplomantky prokazuje pochopení smyslu úkolu, založené na podrobném studiu podkladů a vlastního místa. Zvolené pojetí v sobě nese vcelku zdařilou kombinaci různých přístupů. Rasantní část přístupu reprezentuje (patrně) již zadání. Tou je likvidace obytných panelových domů. Respektuji tento přístup, jakkoli je dnes asi ještě nereálný. Dráždivou otázkou zde může*

být, do jaké míry jsou již tyto struktury součástí historie města a zda existuje nějaký potenciál jejich transformace a dílčí integrace. Kladně lze hodnotit zjevnou snahu diplomantky o přiměřené navázání na předcházející stav celkové urbanistické situace. Tím je míněno především akcentování diferencovaně pojatých, na konkrétní situaci reagujících řešení vstupů do města. Řešení jednotlivých lokalit odráží jejich specifickou situaci. Podobu všech možno považovat za zdařilou díky přiměřené snaze o přiblížení zaniklé prostorové a zčásti i provozní situaci.



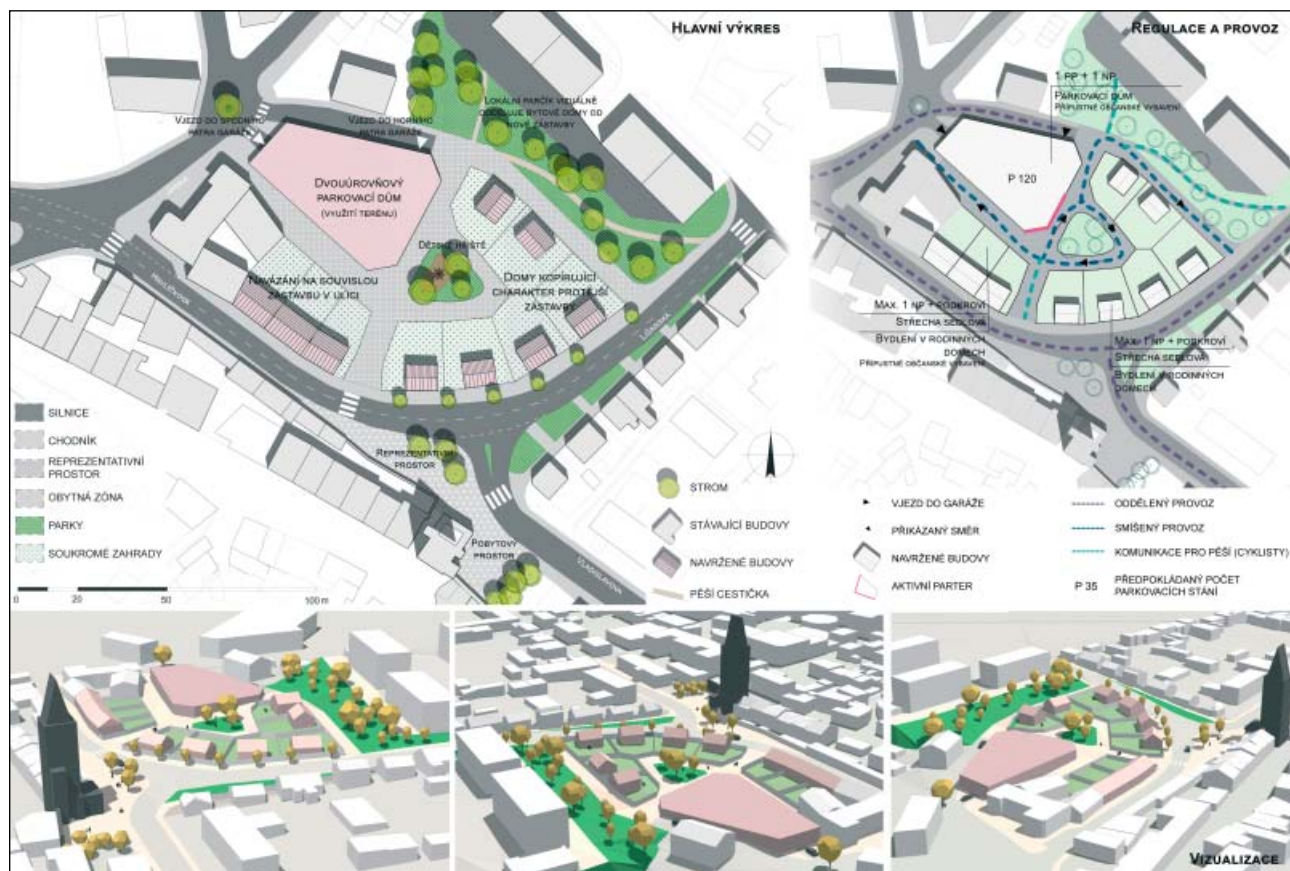
Rakovník – Brány do města: Koncept řešení



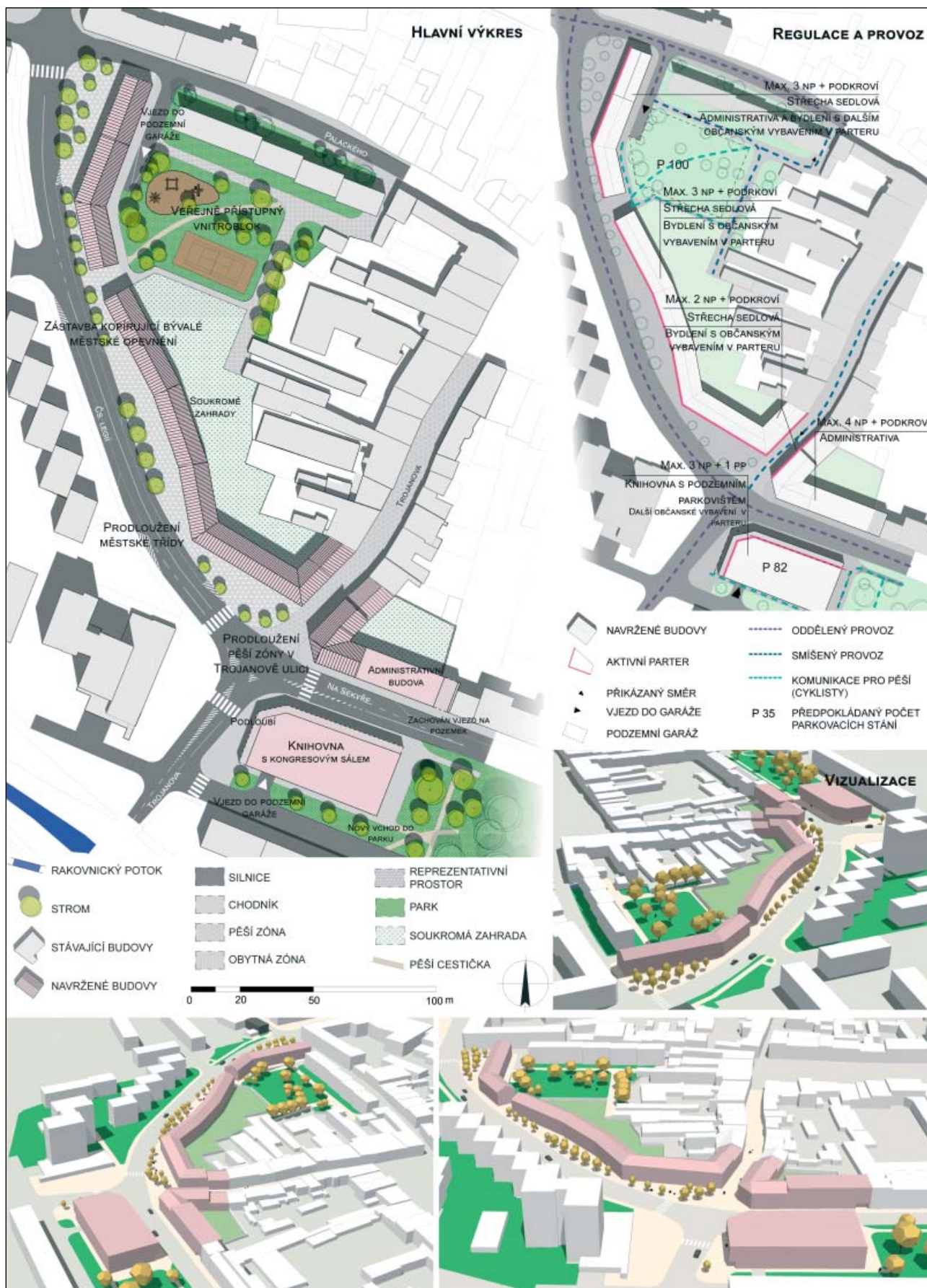
Rakovník – Brány do města: Celkový návrh řešení



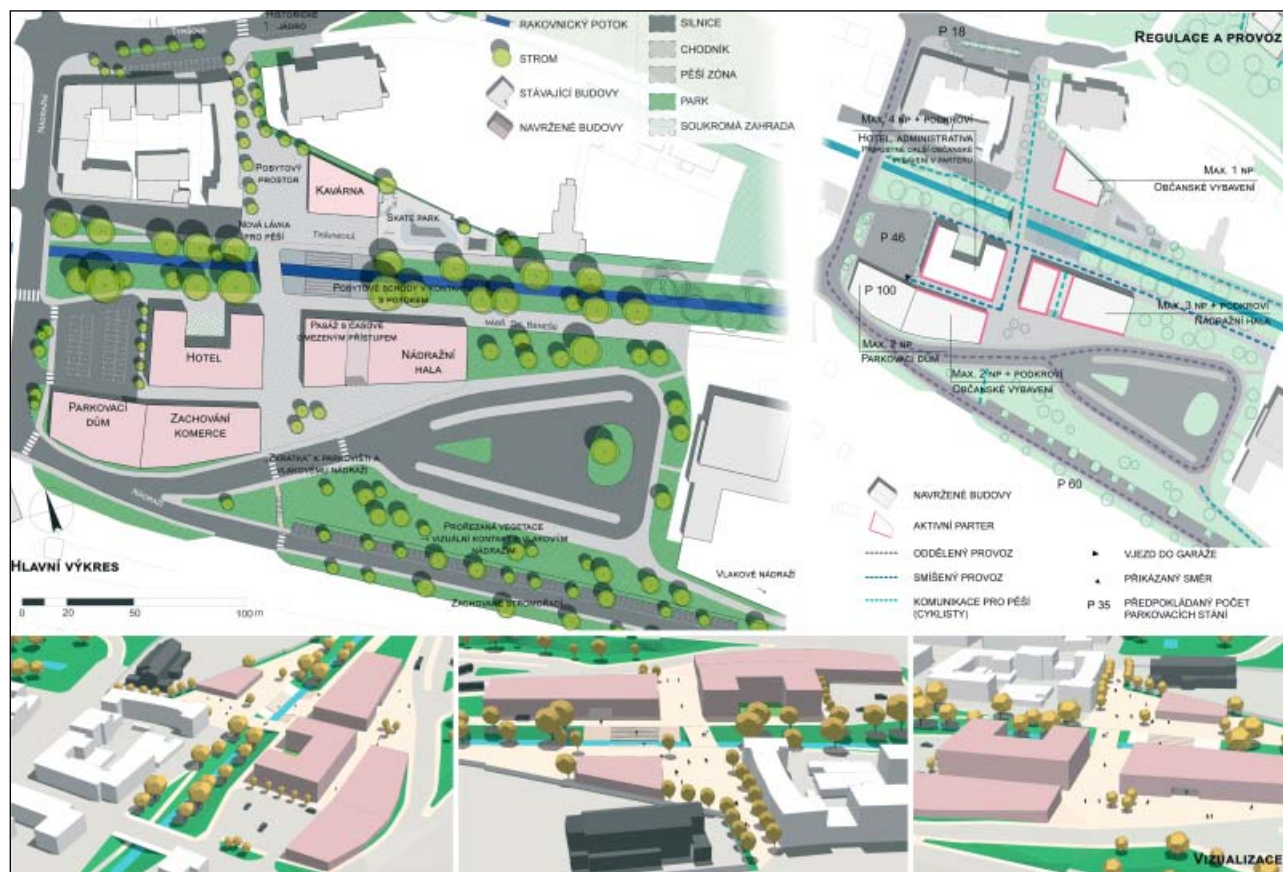
Rakovník – Brány do města: Detailní návrh – Lokalita 1 – Pražské předměstí



Rakovník – Brány do města: Detailní návrh – Lokalita 2 – Proluka sever



Rakovník – Brány do města: Detailní návrh – Lokalita 3 – Čs. legii, Na Sekyře



Rakovník – Brány do města: Detailní návrh – Lokalita 4 – Propojení nádraží s historickým jádrem

Použité zdroje:

AESOP 1995: Core requirements for a high quality European Planning Education. Association of European Schools of Planning. < http://www.aesop-planning.eu/en_GB/core-curriculum>

Územní plánování: Stanovisko architektů-urbanistů k situaci v územním plánování. In: *Bulletin Územní plánování*. Praha, TERPLAN, 1968

Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě.

Česká republika 2017: Strategický rámec České republiky 2030. <https://www.cr2030.cz/strategie/>
Dujka, Vladimír 2011: Je urbanismus ještě součástí územního plánování? In: *Aktuality AUÚP 83/2011*.

prof. Ing. arch. Karel Maier, CSc.
Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.
Fakulta životního prostředí
Česká zemědělská univerzita v Praze

ENGLISH ABSTRACT

First graduates of the study programme Spatial Planning at the Czech University of Life Sciences, by Karel Maier & Veronika Šindlerová

For a long time, Czech spatial planning and management of regional development had no academic workplace focusing on the disciplines it includes. The first graduates of the master's degree study programme in spatial planning graduated from the Czech University of Life Sciences in Prague this year.

DIGITALIZACE ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ V SOUVISLOSTI S REKODIFIKACÍ VEŘEJNÉHO STAVEBNÍHO PRÁVA

KONFERENCE ABF, PRAHA 18. ŘÍJNA 2018

V souvislosti s rekodifikací veřejného stavebního práva proběhla dne 18. října 2018 v Nadaci pro rozvoj architektury a stavitelství konference k digitalizaci územního plánování. Cílem konference bylo představit možnosti budoucího vývoje digitalizace s ohledem na racionalizaci a zkvalitnění procesů a výstupů územního plánování. Účelem setkání bylo diskutovat tuto problematiku v rámci širší platformy složené ze zástupců veřejné správy, projektantů, investorů a dalších odborníků.

V úvodním bloku, určenému především aktuálním záměrům, představil Roman Vodný (MMR) stav přípravy rekodifikace veřejného stavebního práva na úseku územního plánování. Klíčové problémy v oblasti veřejného stavebního práva a nástin řešení vybraných témat je součástí materiálu „Rekodifikace veřejného stavebního práva – Informace o hlavních směrech a cílech rekodifikace“ (srpen 2018), který je veřejně dostupný na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj www.mmr.cz v části Stavební právo – Rekodifikace veřejného stavebního práva. V oblasti digitalizace územního plánování by mělo být provedeno zavedení informačních systémů veřejné správy, kde by byly k dispozici garantované informace o území, možnosti standardizace dokumentací a zajištění dálkového přístupu a prezentace dokumentací na jednom místě. Dále byl stručně představen harmonogram prací na rekodifikaci s předpokládanou účinností nového zákona v roce 2023. Následovalo vystoupení Jana Fibigera (Nadace ABF) týkající se nových možností a úkolů pro územní plánování v souvislosti se změnami, které přinese Průmysl 4.0. Představil ideu Dynamického modelu území jako otevřeného systému propojených datových souborů, který by měl umožnit kontinuální čtení a práci s výstupy územního plánování a dalšími důležitými podklady (technická mapa, kartografické podklady, BIM modely připravovaných i realizovaných staveb atd.) potřebnými pro povolová-

ní staveb. Dále zdůraznil potřebu řešení problematiky Smart Cities jako součást územního plánování, nikoliv jako samostatnou oddělenou disciplínu. Závěr úvodního bloku patřil Strategii rozvoje infrastruktury pro prostorové informace v České republice do roku 2020 (GeoInfoStrategie) a jejímu klíčovému projektu „Národní sada prostorových objektů“, který představila Eva Kubátová (MV) a Jiří Čtyroký (IPR Praha). Systém Národní sady prostorových objektů by měl být v budoucnu zdrojem garantovaných referenčních geodat vybraných objektů všeobecně využitelných pro rozhodovací procesy veřejné správy, potřeby soukromého sektoru, vzdělávacích institucí, napomáhající řešení každodenních situací. Veškeré aktuální informace včetně dosavadních výstupů lze nalézt na webových stránkách www.geoinfostrategie.gov.cz.

Následoval blok týkající se potřeb, požadavků a příkladů praxe, který zahájil Karel Štencel (ČÚZK) zajímavým příkladem švýcarského systému katastru veřejnoprávních omezení (PLR – Public-Law Restriction), který je zdrojem závazných podkladů stanovujících omezení pro výstavbu (více informací též na www.cadastre.ch). V návaznosti na tento příklad uvedl možnosti rozvoje služeb registru územní identifikace, adres a nemovitostí (RÚIAN) v České republice v oblasti účelových územních prvků i jako budoucího zdroje limitů území. Zdůraznil nezbytnost digitalizace dat i procesů, bez nichž nelze v dnešní době obstát. Technicky je systém RÚIAN připraven, je však nezbytná spolupráce s gestory příslušných agend a to především v oblasti legislativního ukotvení, ale i v oblasti konsolidace dat (technické mapy, dopravní infrastruktura, územní plány atd.). Dalším vystupujícím byla Vlasta Poláčková (ČKA), která ve svém příspěvku popsala dosavadní přístupy k digitalizaci a zejména standardizaci územních plánů a územně analytických podkladů v České republice. Dále zdů-

raznila přínosy standardizace územních plánů pro projektanty a uživatele, v závěru pak prezentovala nezbytné kroky pro usnadnění přechodu na jednotný digitální standard v územně plánovací dokumentaci a jeho efektivní využití. Svým vystoupením na téma přípravy standardizace územního plánu navázal Petr Durdík (AÚÚP), který rovněž komentoval porevoluční vývoj v oblasti územního plánování. Především však představil urbanistickou část standardu územního plánu, zpracovanou AÚÚP na základě objednávky pro MMR, která vychází z platných právních předpisů (zejména vyhlášky č. 501/2006 Sb.) a bude sloužit pro vytvoření jednotného standardu vybraných částí ÚP. Ve svém příspěvku zdůraznil potřebnost dobré čitelnosti ÚP pro uživatele, cílem by tedy neměl být pouze standard digitální, ale i grafický. Jiří Bradáč (T-Mapy) představil své dlouholeté praktické zkušenosti v oblasti digitalizace a standardizace výstupů územního plánování pro kraje a obce a co vše je potřeba pro zavedení standardizace ÚAP a ÚPD vytvořit (katalog jevů, datový model, vizualizace, podpůrný software – správa datového modelu, kontrolní a importní nástroj, geoportál, metodiky). Marek Šumník (Trigema) prezentoval očekávání a postřehy z pohledu developera, kritika mířila zejména na nestabilní legislativní prostředí, složitost povolovacích procesů a spojený model státní správy a samosprávy. Zlepšení situace spatřuje ve stabilizaci nejen právních předpisů, ale i plánů rozvoje jednotlivých území, snížení počtu dotčených orgánů a stanovení lhůt pro vydání jejich stanovisek v povolovacích procesech. Digitalizace ÚP a přípravy projektů by mohla napomoci zprůhlednit a zrychlit celý proces přípravy vč. povolování. Zmíněna byla i další řada pozitivních efektů plynoucích ze zavádění digitalizace do praxe ve stavebnictví a to především z hlediska zavádění BIM a dalších systémů do praxe. Marie Soukupová (MD) zhodnotila problematiku digitalizace územního plánování

z pohledu resortu dopravy, představila činnost oddělení územního plánu MD, jehož hlavní náplní je zajištění územní ochrany pro záměry dopravní infrastruktury. Petr Matyáš (odborná rada pro BIM) představil BIM jako nástroj efektivního investování v rámci celého životního cyklu stavby a nastínil představu využití digitalizace v procesu povolování staveb včetně možnosti vzniku „digitálního dvojčete“ města. Karel Havlíček (SFDI) se zaměřil na problematiku efektivního financování celoživotních nákladů na dopravní infrastrukturu a představil plán SFDI pro rozšíření využití digitálních metod a zavedení BIM pro dopravní infrastrukturu. V oblasti standardizace upozornil na nařízení EU 1052/2012 představujícího podporu standardizace v oblasti digitalizace, bezpečnosti a interoperability.

Třetí závěrečný blok se zaměřil na vize a cesty rozvoje digitalizace v budoucnosti. Leoš Svoboda (odborná rada pro BIM) se ve svém příspěvku zaměřil na vazbu BIM a GIS, představil pracovní skupinu czBIM zabývající se právě potenciálem vazeb informačních modelů staveb a jejich okolí či prostředí – fyzikálního i právního světa. Je třeba hledat možnosti výměny dat, to neobnáší

pouze požadavky na jejich interoperabilitu, je třeba i systémová integrace (IS veřejné správy, komerční sféry), věcná (ontologie, terminologie, standardizace, normy), legislativní (zákony, povinnosti, zodpovědnost) a společenská – vize společnosti 4.0. Nejde o vytváření map a výkresů, ale o průběžně aktualizované databáze. Praktické zkušenosti s vedením digitální technické mapy (DTM) a vizi jejich dalšího rozvoje z pohledu krajů nastínil ve svém příspěvku Pavel Matějka (Liberecký kraj). Cílem je jednotný datový fond, jednotný model území a jednotný výměnný formát tak, aby mohl vzniknout propojitelný datový fond v rámci České republiky. Pro další rozvoj je nezbytné legislativní ukotvení pro krajské úřady včetně zajištění modelu financování, stavby a jejich části by měli být v DTM evidovány v garantované podobě. DTM ČR by měla být významným nástrojem zefektivnění procesu přípravy a realizace staveb, přispět by měla i ke zkvalitnění územně plánovacích procesů. Michal Postránek (Centrum měst budoucnosti ČVUT) předvedl na příkladu New Yorku možnosti využití virtualizace při navrhování rozvoje a správě urbanizovaných území. Pomyslnou třešničku na dortu celodenního programu představovalo

vystoupení Jiřího Čtyrkokého (IPR Praha) s tématem vize možného uspořádání územního plánování v digitálním věku. Vzhledem k obsáhlosti příspěvku a jeho důležitosti pro možné nastavení budoucího vývoje územního plánování se pokusíme v některém z dalších čísel přinést podrobnější samostatné informace k tomuto vystoupení. Konferenci uzavřel svým příspěvkem Globální koncept Digital Earth Milan Konečný (Masarykova univerzita).

V závěrečném slovu Jan Fibiger poděkoval všem zúčastněným a vyzval k dalším společným akcím a diskuzím a potřebě hledání těch správných cest na poli digitalizace.

Proběhlá konference byla jedinečnou příležitostí, jak diskutovat problematiku digitalizace územního plánování nejen v širším odborném kontextu ČR, ale i ve vazbě na vývoj v zahraničí. Plánované změny by totiž neměly být osamocenou českou cestou, ale měly by vycházet z poznání evropského vývoje.

Ing. Kateřina Vrbová, Ph.D.

*Odbor územního plánování
Ministerstvo pro místní rozvoj ČR*

METODIKA ZEFEKTIVNĚNÍ PLÁNOVÁNÍ INVESTIC MĚSTA

*V rámci **Politiky architektury a stavební kultury ČR** a naplňování jejího opatření Ústavem územního rozvoje, jsou soustředovány vybrané výsledky výzkumů, které se zaměřují na vliv kvality prostředí na člověka. Výběr je dostupný na internetových stránkách Ústavu územního rozvoje: **Politika architektury a stavební kultury České republiky – Téma 8 – Výzkum a vývoj. Jedním z vybraných výsledků výzkumů je Metodika zefektivnění plánování investic města. Práce vznikla v roce 2017 v Centru dopravního výzkumu, v. v. i a jejími autory jsou Ing. Mikuláš Muroň, Ing. Martin Bambušek, Mgr. David Bárta, Ing. Lukáš Puchrik,***

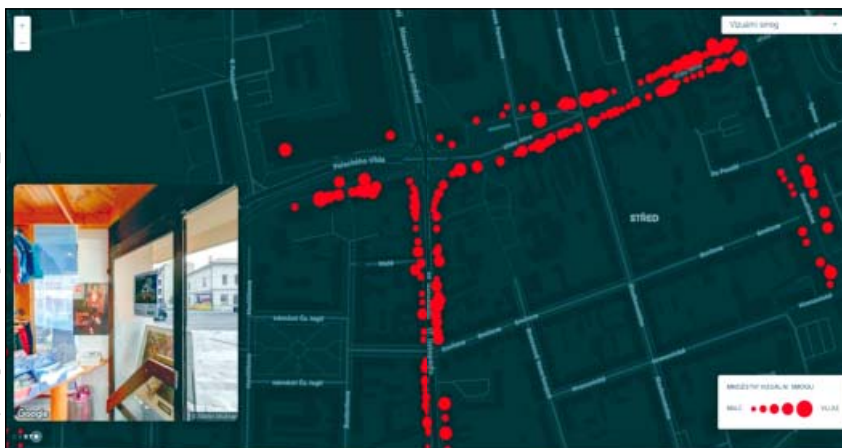
Ph.D. a Ing. Petr Suk, Ph.D. Metodika pojednává o „Smart Cities“ a o tom, jak pomocí různých dat zefektivnit rozvoj města, jeho investice a dosáhnout významných úspor financí i času.

Pojem „**Smart Cities**“ tedy chytré město můžeme v dnešní době slyšet více a více. Pojednává o něm i tato metodika, kdy díky shromážděným datům o daném městě a místech v něm, mohou pomoci rozvíjet myšlenky a aktivity občanů a umět je využít pro vyšší kvalitu života ve městě. Tato data navíc nepomáhají rozvoji jen samotnému městu, ale i investorům či rezidentům.

Seznamuje čtenáře s moderními digitálními nástroji a zdroji dat, které poté mohou dosáhnout **významných úspor financí i času**, kdy navazuje na dřívější metodiku konceptu inteligentních měst.

Chytré město

Data představují novou příležitost k vyšší efektivnosti a akceschopnosti úřadů, ale i synergickým přínosům investic z prostředků. Umějí odhalit skutečný stav města a podnítit město, investory i občany k dlouhodobým investicím do udržitelného rozvoje a do inovací.



Mapa vizuálního smogu ve městě Pardubice

Obrázek popisuje zamoření veřejného prostoru agresivní, nevkusnou a nepřiměřenou reklamou

Samozřejmostí pak je předpoklad digitální gramotnosti, která je úspěchem práce s daty. Tato práce s daty, ale může vyvolávat neochotu data poskytnout ze strachu z odhalení nefunkčnosti některých agentů města, a proto o úspěchu tohoto konceptu rozhoduje politická reprezentace a její vize rozvoje města jako chytrého města. Chytré město má několik pilířů: **Smart Governance (Správa)**, **Smart Living (Kvalita života)**, **Smart Resources (Zdroje)**. Aby bylo možné vedení chytrého města a jeho dlouhodobé vize, jeví se jako potřebné nástroje vizualizovat data v podobě informací na elektronické nástěnce tzv. **City Dashboard**. Ta umožňují zástupcům města přijímat operativní řešení, ale i dlouhodobě sledovat naplňování cílů města. Z klíčových pilířů je nutný i „chytrý občan“, kterého by město mělo informovat o svých plánech a záměrech, aby nedocházelo k nepochopení nebo přímo k pobouření občanů. Tím si tak zajistí velmi silný a levný zdroj dat, jako jsou právě občané, kteří svými podněty zpětné vazby podporují chytré město. Města jsou složitým organismem a pokud někdo nedokáže získat informace z datových zdrojů či názorů občanů, je nutné aplikovat technologie. Město by mělo využívat otevřenější zdroje, které již má, jako např. kamerový systém, kdy získá přehled o pohybu lidí, cyklistů i vozidel, ale i další, jako stanice ČHMÚ či strategické detektory na křižovatkách. Výsledkem těchto pilířů je synergické propojení těchto oddělených světů správy města, občanské společnosti a městských firem skrze dostupná otevřená data. Data pak také

slouží pro prosazování nepopulárních politických programů jako parkovací politika a rezidentní parkování, programy klimatické změny a další, kdy vyčíslují atraktivitu dané ulice, místa a porovnávají ji s ostatními. Vznikají cenné argumenty pro nasazování nových konceptů a technologií.

Metodické pokyny

- Práce s daty je politický závazek. Město potřebuje politika, který rozumí IT.
- Město potřebuje úředníka, který rozumí IT a stane se tzv. datovým manažerem.
- Datový manažer sestaví tým ze zástupců města a firem, který navrhne strategii pro otevírání dat a pro nasazení digitálních nástrojů, zřídí datový portál města a podnítl vznik elektronické nástěnky – City Dashboard.
- Datový manažer je také koordinátor vztahů s vnějšími organizacemi, jeho cílem je vytvořit ekosystém inovačních partnerů.
- Město má za cíl zavést občansko-komunitní digitální nástroj pro umožnění občanům navrhnout změny. Tím získávají další data.
- Vzniká nová agenda města, tzv. úředník pro zapojování, který řídí fyzickou i digitální komunikaci města s občany. Dále prezentuje data občanům.
- Je důležité testování těchto nástrojů – konceptů sdílení (kol, aut, spolujízdy). Těžba dat ze sociálních sítí a mobilních aplikací je v budouc-

nosti nezbytnou agendou datově řízeného rozvoje města.

- Město vybere pilotní rozvojovou lokalitu – ulici – a vyzkouší nové možnosti sdílení dat o veřejném prostoru.
- Město řeší koncepční zavedení technologií pro těžbu dat. Prvním krokem je otevření dat ze všech existujících senzorů/detektorů, které město již provozuje. Druhým krokem je využití dat z kamerového systému.
- Pomocí metodiky se definují a identifikují důležitá místa, která by měla být předmětem nejvyšší péče a pozornosti ze strany města. Tato místa by měla poskytovat moderní služby a rekonstrukce v těchto místech by měli probíhat rychleji než jinde. Technologie internetu věcí mají primárně řešit kvalitu ovzduší, dopravní zatížení, dálkové odečty energií, vody a plynu, obsazenost parkovacích míst, energetickou bilanci budov, spotřebu vody a další.
- Mnohá data lze získat z komerčních zdrojů a produktů, jako např. data mobilních operátorů, data z leteckého snímkování, satelitní data atd.
- Kvalitu veřejného prostoru je nutné posuzovat před i po provedení zásahů. Například vizuální smog již na první pohled určuje kvalitu místa a ceny nemovitostí. Měl by tak být postupně regulován.
- Data o bezpečnosti, čistotě a zdraví veřejného prostoru lze získat z průzkumů na místě postaveného na pocitových mapách.
- Atraktivitu místa lze měřit pomocí ekonomických dat a počtem chodců, kdy průzkum počtu chodců je nutné provádět pravidelně.
- Atraktivitu místa lze prověřovat i na základě zvýšeného zájmu o pobyt v dané lokalitě např. počítání kavárenských stoliček v letních měsících.

Aby bylo poté možno správně posoudit významnost místa v rámci města, je každá oblast hodnocena z pohledu čtyř typů oblastí: Bydlení, obchod, průmysl, odpočinek. Tento model je aplikován z důvodu zjednodušení hodnocení a snazší použitelnosti metodiky.



Kvalita bydlení v rámci daného místa ve městě Brně

Ukázka použití dat půdorysů stavebních objektů z RÚIAN

Příklady aplikace metodiky

Uzavírka ulice z důvodu rekonstrukce

Uzavírka ulice je zásadním omezením života v dané lokalitě. Pokud k tomu dojde, mělo by být již na začátku zmapováno, co je možné navíc zrealizovat, abychom v budoucnu předešli opakovanému uzavírce. Samozřejmostí je pak co nejrychlejší náprava a dokončení rekonstrukce. Při plánování podobného zásahu by měla být zjištěna významnost lokality, a podle toho by měl být nastíněn další postup tak, aby došlo k co největší eliminaci negativních jevů.

Zavedení rezidentního parkování

Město nikdy nebude mít dostatek parkovacích míst. Je potřeba stimulovat změnu chování. Důležité je, aby byla přichystána alternativa pro občany v podobě fungujícího systému MHD,

půjčování kol, carsharing. Taktéž je důležité uvažovat o regulaci vlastních vozidel na osobu/bytovou jednotku a hlídat výstavbu bytů s dostatkem parkovacích míst.

Uplatnění metodiky

Metodika najde **uplatnění v rámci samosprávy**, ale i u konzultačních společností. Města díky těmto postupům zajistí lepší hospodaření a celkové **zkvalitňování podmínek života** svých obyvatel. Zároveň ukazuje, jak z již dnes pořizovaných dat lze uskutečnit další využití, což vede k lepšímu rozhodování a úsporám za pořizovaná data. Dochází k zapojování občanů a veřejnosti do života měst, **tzv. kolektivní inteligenci** a k dalšímu zkvalitňování života i ekonomické prosperitě.

Metodika je dostupná na stránkách ÚÚR v sekci *Územní plánování a stavební řád – Politika architektury a stavební kultury České republiky – Téma 8 – Výzkum a vývoj v Aktualizovaném seznamu vybraných výsledků výzkumů I*

Zdroj: Informační systém výzkumu, experimentálního vývoje a inovací

Dopstuné též na:

<http://www.uur.cz/images/1-uzemni-planovani-a-stavebni-rad/politika-architektury/implementace/tema8/is-vavai/024-metodika-hodnoceni-vlivu.pdf>



*Bc. Jakub Kotrla
Stavební fakulta VUT Brno*

VEŘEJNÁ PROSTRANSTVÍ

KONFERENCE ASOCIACE PRO URBANISMUS A ÚZEMNÍ PLÁNOVÁNÍ ČR

Ve dnech 8. a 9. listopadu se v Pardubicích konala tradiční podzimní konference Asociace pro urbanismus a územní plánování ČR (AUÚP ČR), tentokrát na téma „Veřejná prostranství“. O jak zajímavou a důležitou problematiku se jedná, dokládá fakt, že zástitu nad konferencí převzali tři ministři, spolupracující profesní sdružení i zástupci samosprávných celků.

Na úvod přivítal účastníky konference předseda AUÚP ČR **Petr Durdík**, který zdůraznil význam veřejných prostranství a uvedl, že město je tvořeno veřejnými prostranstvími a stavby představují jejich rámec. Dále vystoupil první náměstek hejtmána Pardubického kraje **Roman Línek**. V rámci své prezentace pustil dva krátké filmy o Pardubickém kraji a jeho zajímavostech. Poté informoval například o dosavadním průběhu procesu zápisu hřebčína v Kladrubech nad Labem do seznamu Světového kulturního a přírodního dědictví UNESCO.

Za hostitelské město pozdravila návštěvníky konference náměstkyně primátora města Pardubice **Helena Dvořáčková**. Informovala, že Pardubice v posledních pěti letech podstatně změnily svůj obraz. Přispěly k tomu úpravy veřejných prostranství, například rekonstrukce třídy Míru a náměstí na Dukle a revitalizace tří městských parků (park Na Špici, lesopark Dukla a Tyršovy sady). Koncepční přístup k ve-

řejnému prostoru má zajistit „Strategie zkvalitnění veřejných prostranství města Pardubic“. Helena Dvořáčková představila některé připravované projekty, například terminál pro městskou hromadnou dopravu u hlavního nádraží.

Dopolední blok uzavřela **Klára Brůhová** s příspěvkem „100 let republiky, veřejná prostranství v urbanismu Prahy jako hlavního města samostatného státu“. Po roce 1918 došlo v Praze k řadě administrativních změn, sloučením s 37 okolními obcemi vznikla tzv. Velká Praha. Městskou výstavbu usměrňovala mezioborová Státní regulační komise pro hlavní město Prahu a okolí. Klára Brůhová seznámila zúčastněné s realizovanými i nerealizovanými projekty veřejných prostranství z období první republiky. Jednalo se o zajímavé, ale v některých případech i značně kontroverzní projekty.

Odpolední blok byl zaměřen na dobré příklady z praxe. Zahájil ho **Vít Řezáč** s příkladem města Kodaně. Radnice se snaží umisťovat významné veřejné stavby do zanedbaných míst, aby se staly motivem pro další rozvoj, a nabízet podmínky pro trávení volného času každý den po celý rok. To přitáhlo na veřejná místa nejen místní obyvatele, ale i lidi z okolních obcí. Velká pozornost je věnována oblíbené cyklistické dopravě – více než polovina obyvatel Kodaně používá denně za každého počasí kolo jako dopravní prostředek.

Systém plánování v Dánsku má tři hlavní úrovně a tomu odpovídající nástroje. Na celostátní úrovni je základním nástrojem politika, na obecní úrovni jsou to územní plány a třetí úroveň představují místní plány, které jsou obdobou regulačních plánů v ČR. Při tvorbě plánů je největší důraz kladen na život lidí ve městech, dále na fungování městského veřejného prostoru a až na třetím místě jsou co do významu regulace staveb.

Radnice věnuje velkou pozornost místu styku soukromých prostor (staveb) s veřejnými plochami. Proto nabízí obyvatelům úzký pás před domy, kam si mohou umístit své věci a zařízení (lavičky, květiny, stolky apod.) a tím celý prostor polidštit. Jednou z velkých výzev Kodaně je nebezpečí související se stoupáním hladiny moře. Za tím účelem plánuje radnice vybudovat soustavu umělých ostrovů s rezidenčními čtvrtěmi. Další výzvou jsou klimatické změny, jejich důsledky se snaží město zmírňovat zvýšením podílu zelených ploch (např. formou ozelenění střech) a podporou správného fungování systému hospodaření s dešťovou vodou.

Proces přípravy koncepční studie Palackého třídy v Pardubicích a zapojení veřejnosti do jejího zpracování představil **Štěpán Vacík**. Cílem studie je navázat na nově zrekonstruované veřejné prostory přednádraží a třídy Míru a dokončit tak základní městskou osu propojující nádraží a historické centrum. Pro tento účel byl vytvořen tým expertů pro přípravu zadání, který prováděl rozsáhlá terénní šetření. Vzniklo dvacet pracovních skupin, které sdružovaly majitele staveb, obyvatele, občanská sdružení apod. Názory občanů byly zjišťovány také prostřednictvím dotazníkového šetření, do něhož se zapojila přibližně 1 500 občanů. Byly uspořádány kulaté stoly s obchodníky i se seniory. Zajímavé podněty získala radnice od žáků a studentů. Konaly se odborné workshopy včetně workshopu se studenty místní dopravní fakulty. Pro znovuoživení Palackého třídy bylo stanoveno osm základních



Foto © Hana Šimková

Tyršovy sady v Pardubicích

cílů, například zajištění plynulé městské hromadné dopravy, podpora cyklistické dopravy, výsadba aleje a zeleně atd. Výsledkem studie je návrh doporučení k dosažení jednotlivých cílů. V současné době se připravuje další fáze projektu.

Rozvoj veřejného prostoru v historickém jádru města Kadaně byl obsahem vystoupení starosty města **Jiřího Kulhánka**. Do Kadaně přišli v šedesátých letech minulého století noví obyvatelé za prací, v městě bylo proto vybudováno nové sídliště, bohužel v blízkosti městské památkové rezervace. Postupně docházelo k likvidaci historického centra. Po roce 1989 radnice většinu bytového fondu prodala, noví majitelé domy opravili a do centra se začal vracet život. V roce 2004 vznikl Strategický plán Kadaně, který nastiňuje budoucí vývoj a podobu města v dlouhodobém horizontu. Jiří Kulhánek představil připravované i již realizované projekty, např. projekt Nábřeží proménady, jehož cílem bylo vrátit lidi zpět do centra města, vybudování cyklistické lávky Vítka Brandy, projekt revitalizace Löschnerova náměstí. Projekty jsou konzultovány s občany, některé návrhy zpracovali studenti.

Radnice usiluje o postupné oživování hradebního okruhu. Cílem je vytvořit ucelenou soustavu vzájemně na sebe navazujících prostorů s parkovou úpravou podél městských hradeb, oživit prostory mezi hradbami, vrátit jim jejich jedinečnost a využít potenciál pro zelené zázemí.

O územní studii veřejného prostranství na břehu řeky Berounky v katastru města Beroun informovali **Kateřina Vávrová** a **Pavel Koubek**. Studie zahrnuje území Štulovny, park Na Špici, park Ostrov a poloostrov u Berounské Čertovky. Navržený park má nabídnout sportovní aktivity pro všechny generace. Plánováno je vybudování hřiště na pétanque, dětského hřiště, soustavy lanových prolézaček, sáňkovacího svahu, areálu pro piknik s grilem a kachnária.

K vystoupení v následující panelové diskuzi byli pozváni Milan Košař, Štěpán Vacík, Ondřej Feit, Jiří Kulhánek a Pavel Koubek. Moderátor **Radim Perlín**



Prostor pardubického přednádrazí

v úvodu uvedl, že tématem bude veřejný prostor ve městech. Z diskuze vyplynulo, že veřejným prostorem je to, co užívá veřejnost. Slouží k různým funkcím, především je místem sociálních kontaktů, pohybových aktivit, relaxace. Rovněž se zde konají společenské akce a má poslání funkční a estetické. O podobě veřejných prostranství rozhodují architekti, samospráva obcí, developéři, aktivisté, spolky, veřejnost a v neposlední řadě památkáři.

Dalšími tématy diskuse byl vztah k dominantám, náklady na revitalizaci a údržbu, role zeleně, doprava ve veřejném prostoru, vodní prvky, drobná architektura. Účastníci se shodli, že při navrhování nebo revitalizaci veřejného prostoru je důležitá přiměřenost a schopnost kompromisu.

Následující den zahájili studenti **Maroš Kostelanský** a **Miriam Leštachová**, kteří získali ocenění ve studentské soutěži O nejlepší urbanistický projekt, a to za projekt řešící rozvoj veřejných prostranství kolem centra města Hranice na Moravě. Svým návrhem se snažili posílit tvar města a vyzdvihnout jeho charakter. Vytvořili okruh pro pěší a cyklisty a propojení okolí s historickým centrem. Návrh byl velmi pozitivně přijat vedením města.

Soutěži stavba roku 2018 se ve svém příspěvku věnoval **Jan Fibiger**. Titul Stavba roku za rok 2018 získaly sportovní hala Dolní Břežany, Palác Špork v Praze, Zimní stadion ŠKODA ICE-RINK v Praze, rodinný dům Neveklov, rezidence U Michelského mlýna v Pra-

ze. Cena za veřejný prostor Ministerstva pro místní rozvoj a AUÚP byla přidělena revitalizaci vstupní plochy u bludného balvanu v Ostravě. V současné době probíhá veřejné hlasování v soutěži Urbanistický projekt roku 2018.

Jan Fibiger se ve svém příspěvku zaměřil na metodu BIM a její využití v praxi. V souvislosti s tím zmínil, že cenu Nadace pro rozvoj architektury a stavitelství a CZ BIM v soutěži Stavba roku 2018 získala administrativní budova Nekázanka 11 v Praze. Rovněž uvedl, že metoda BIM představuje inspiraci i pro územní plánování, cílem by měl být dynamický model území.

Následujícím přednášejícím byla **Janica Šipulová**, která informovala o vybraných projektech kanceláře Consequence forma, s. r. o. Kancelář se zúčastnila několika urbanistických soutěží v Brně. Vyhrála například soutěž na novou podobu parku na Moravském náměstí, kde autoři navrhli kavárnu, restauraci, dětské hřiště a multifunkční plochu. Janica Šipulová dále představila projekt v soutěži na urbanisticko-architektonické řešení Mendlova náměstí. Návrh kladl důraz nejen na kvalitu dopravního řešení, ale zabýval se i dalšími funkcemi náměstí jako veřejného prostoru. Mezi projekty této kanceláře patří také řešení nábřeží řeky Svratky a Brno Central Park. Jedná se o koncept přebudování nefunkčního centra na velký Central Park, který by měl sloužit jako místo pro odpočinek se spoustou zeleně. Vycházel z principu využívat vyšší hustotu zástavby, aby zůstal dostatečný prostor pro zelené plochy. Janica Šipulová na závěr

představila projekt nové čtvrti ve Vídni Nordbahnhof. Jedná se o největší vnitroměstskou rozvojovou zónu ve Vídni.

Na problematiku vztahu filosofie a veřejného prostoru byl zaměřen příspěvek **Petra Kratochvíla**. Ten uvedl, že veřejný prostor může být i nehmateľný, může se jednat o prostor, v němž se odehrává lidská komunikace. Základní charakteristikou veřejného prostoru je jeho otevřenost. V další části příspěvku se zabýval se otázkou, co ohrožuje veřejný prostor v obcích. Hlavní rizika vidí v individuální automobilové dopravě, nerovnoměrnosti péče o prostor v centrech a na periferiích, tlaku turistického průmyslu či znečištění prostoru nevhodnými „uměleckými“ díly. Negativní dopad na veřejný prostor má také strach lidí, který vede k oplocení velkých bloků, vytváření neprostupných hradeb a instalaci kamer do prostoru.

Průběh zpracování a obsah „Územní studie veřejného prostranství Vrbovec-ké vinné sklepy“ popsala **Anita Prokešová**. Ve všech fázích byla do zpracování zapojena veřejnost. Cílem studie je zachovat unikátní ráz sklepní uličky a zajistit lepší přístupnost návštěv-

níkům. Ulička se nachází mimo obec, výhodnou je blízkost vinic, naopak nevýhodou její poloha na silnici spojující Znojmo a Vídeň. Studie proto doporučila zpomalení dopravy. Současně byly navrženy nové turistické trasy a okružní cyklotrasa po sklepních uličkách v okolí. Hlavním cílem studie je vytvořit příjemný veřejný pobytový prostor před vinnými sklepy.

I **Radim Perlín** se v navazujícím příspěvku zaměřil na vesnická veřejná prostranství, konkrétně na návsi. Nejříve shrnul hlavní role návsi. Návěs je místem setkávání, komunikačním uzlem a reprezentačním místem. Najdeme zde památníky, nástěnky a informační tabule. Návsi plní také funkci veřejného shromaždiště. Dle Radima Perlína by na návsi měly být voda, rybník nebo vodní nádrž, původní listnaté stromy, lavičky a autobusová zastávka. Návěs má být volně průchozí bez bariér a má mít lidské měřítko.

Při navrhování úprav je nutná interaktivní diskuse s místními obyvateli. Vedení diskuse musí probíhat citlivě, protože veřejnost lze snadno popudit proti projektu. Radim Perlín se v zá-

věru vystoupení zabýval otázkou, jak se pozná úspěšná rekonstrukce návsi. Měřítkem úspěšnosti nejsou proinvestované peníze ani výsledný design, ale především to, zda místní obyvatelé přijali rekonstrukci za svou a spontánně udržují výsledný stav.

V závěrečném okénku MMR vystoupil **Roman Vodný**. Informoval o národních dotačních programech na úseku územního plánování a o základních cílech rekonstrukce stavebního práva. Dále představil vybrané změny připravované novely stavebního zákona: fikci souhlasu závazného stanoviska, zrušení přezkumu závazného stanoviska, územní rozvojový plán (nový republikový nástroj územního plánování) a vytvoření národního geoportálu územního plánování.

Následovala krátká diskuse a poté měli zájemci možnost zúčastnit se odborné exkurze po vybraných veřejných prostranstvích Pardubic. Navštívili Jindřišskou ulici, Tyršovy sady, park Na Špici a Pernštýnské náměstí. Exkurze ukázala, že místo pro konferenci nebylo vybráno náhodně, město Pardubice udělalo v posledních letech velký pokrok při revitalizaci veřejných prostranství.

*Ing. Ludmila Rohrerová
Ústav územního rozvoje*

TERÉNNÍ CVIČENÍ STUDENTŮ REGIONÁLNÍHO ROZVOJE VŠ AMBIS SE KONALO V KOLUMBII

V rámci mezinárodní spolupráce Vysoké školy regionálního rozvoje a Bankovního institutu – AMBIS, Praha a Univerzity UNIMINUTO z Bogoty se v první polovině září uskutečnila pracovní cesta spojená s terénním cvičením studentů oboru Management rozvoje měst a regionů do Kolumbie pod vedení dr. Michaela Pondělíčka a doc. Vladimíry Šilhánkové. Cílem cesty studentů bylo nejen poznat tuto pro nás stále exotickou zemi, ale i zapojit se do mezinárodního výzkumu

v oblasti turistického ruchu. Kolumbie je pro českého turistu dosud zemí poměrně neznámou, protože teprve před dvěma lety došlo ke zlepšení bezpečnosti situace, nastolení mírového procesu a víceméně ukončení činnosti levicové partizánské organizace FARC. Kolumbii se rovněž podařilo výrazně snížit činnost a dosah narkomafií. Turistický ruch je proto v této zemi víceméně na počátku a výzkum možností jeho rozvoje je aktuálním tématem.

Studenti během čtrnácti dní procestovali nejen Bogotu, ale i další turistické destinace v jejím okolí v rámci regionu Cundinamarca. Navštívili solnou katedrálu v Zipaquirě, Lagunu de Guatavita, místo, kde vznikla pověst o El dorádu, Agropark Sabio Muris v Teně, ale i rekreační středisko v Girardotu a archeologicko-přírodní park Boquemonte. Cílem cesty bylo popsat stav navštívených turistických lokalit očima Evropana. Studenti se zaměřovali nejen na zdejší pamětihodnosti a krásy zdejší



Naše výzkumná skupina u Laguny de Guatavita, tedy u bájněho Eldoráda



Historické centrum Bogoty



Solná katedrála v Zipaquirě

přírody (od vysokohorského vzáckého ekosystému tzv. párama u laguny Guatavita, přes tropický deštný horský les v Teně, až po příjemně teplé tropické nížinné klima v Girardoru), ale zejména na stav vybavení pro turisty. Studenti sledovali bezpečnost, dostupnost a míru propagace jednotlivých lokalit až po nabídku suvenýrů a stav zařízení pro turisty. Z každé navštívené des-

tinace vznikla asociační analýza jejich kladů a záporů se souborem doporučení pro jejich další rozvoj. V rámci některých lokalit se studenti zaměřili i na zpracování mentálních map.

Druhým úkolem v rámci studijní cesty bylo sledování percepce bezpečnosti Kolumbie jako turistické destinace. Tento úkol vyplývá ze společného

výzkumného projektu realizovaného AMBIS a UNIMINUTO pod názvem „Překážky rozvoje produktů cestovního ruchu z důvodů percepce nedostatečné regionální bezpečnosti“. Na základě vlastní vyvinuté metodiky hodnocení percepce bezpečnosti turistické destinace studenti přímo komunikovali s turisty a pomocí dotazníkového šetření zjišťovali, jak zahraniční turisté vnímají současnou bezpečnostní situaci v zemi. V průběhu terénního šetření bylo shromážděno na sto dotazníků, které budou dále zpracovány a porovnány s výsledky šetření, které proběhlo na jaře letošního roku mezi českými turisty a cestovateli. Sami studenti se pak dále zapojili i do kvalitativního šetření. Výsledky tohoto výzkumu jsou určeny pro kolumbijské Ministerstvo obchodu, průmyslu a turistiky jako podklad vjednak pro vlastní zlepšení situace, a dále pak jako podklad pro komunikační strategii pro překonání řady předsudků, které vůči Kolumbii existují. Pro ilustraci uvádíme jednu odpověď z dotazníku: Bezpečnostní situace je lepší, než jsem předpokládala. Čekala jsem větší nebezpečí na ulicích např. i střelbu, ale ve skutečnosti bylo všude klidno a množství vojáků a policistů, jejichž přítomnost mě uklidňovala.

Na závěr dodáme ještě jedno zjištění, které hovoří za vše: Určitě bych návštěvu Kolumbie doporučil, protože Kolumbie je úplně něco jiného než Evropa. Kolumbie nabízí cestovatelské zážitky, atmosféru, kterou u nás určitě nenajdete. Příroda, lidé, jídlo, atrakce, zážitky dobré, i ty špatné ☺ Já bych určitě jel znova. Myslím si, že každý, kdo se sem vydá, bude mít stejný pocit.

Z předběžných výsledků výzkumu tedy vyplývá, že Kolumbie sama o sobě má obrovský potenciál pro rozvoj cestovního ruchu a výzkum překážek jeho rozvoje je proto důležitým krokem k jejich odstranění či překonání a my jako vysoká škola AMBIS jsme velmi rádi, že můžeme této rozvíjející se zemi přispět k rozvoji výsledky našich výzkumných aktivit.

*Vladimíra Šilhánková
Prorektorka pro zahraniční vztahy
AMBIS. Vysoká škola*

Administrativní budova ve Strančicích vítězem České ceny za architekturu 2018

Na slavnostním galavečeru České ceny za architekturu (ČCA) byly 19. listopadu ve Foru Karlín vyhlášeny výsledky 3. ročníku této soutěžní přehlídky České komory architektů (ČKA). Hlavní cenu si převzal David Levačka Kraus za realizaci administrativní budovy ve Strančicích. Ve finále letošního ročníku České ceny za architekturu porota vybírala mezi osmi stavbami. Vítěz i finalisté se etablovali ze 33 nominovaných prací, které ČKA představila na konci května tohoto roku. Celkově se o Českou cenu za architekturu ve 3. ročníku ucházelo 145 děl dokončených v posledních pěti letech.

Uděleny byly rovněž čtyři Ceny partnerů: Cena Ministerstva pro místní rozvoj ČR za prosazování kvalitní výstavby prostřednictvím architektonických soutěží, Cena Ministerstva průmyslu a obchodu ČR za přístup k revitalizaci průmyslového objektu, Cena Agentury ochrany přírody a krajiny ČR za citlivou rekonstrukci stavby v krajině a Cena společnosti VELUX za práci s denním světlem.

Akademie České ceny za architekturu současně ocenila Výjimečný počin. Všechna oceněná díla Česká komora architektů vystaví od 22. listopadu v Galerii Jaroslava Fragnera v Praze a od 7. února 2019 pak v Galerii architektury Brno.

Finalisty ze 33 nominovaných vybírala mezinárodní porota v čele s předsedou Rogerem Riewem (Německo). Dalšími členy byli Carlo Baumschlager (Rakousko), Zsolt Gunther (Maďarsko), Andrea Klimko (Slovensko), Robert Konieczny (Polsko), Yael Moria Klain (Izrael) a architekt českého původu Ivan Reimann (Německo). Sešli se začátkem září přímo v České republice, aby osobně zhlédli vybrané nominované stavby. Díla neposuzovali v žádných kategoriích. Porotci zhodnotili, že

„i když je tento proces velmi namáhavý, jsou pro porotu návštěvy lokací a osobní dojmy z rozhovorů s klienty a architekty velmi užitečné. Takto nashromážděné poznatky zásadním způsobem pomohly s konečným rozhodováním.“ Shodli se, že „posuzované stavby dosahují vysoké kvality. Bezpochyby jsou schopny soupeřit se současnou evropskou architektonickou tvorbou. Design i celkové provedení jsou na velmi dobré úrovni.“

Hlavní cena a Finalisté

Hlavní cenu porotci udělili architektonické kanceláři Architektura, s. r. o. za realizaci **administrativní budovy ve Strančicích** (2016). Autor díla David Levačka Kraus navrhl novostavbu administrativní budovy zasazené do průmyslového areálu zhotovené inovativní technologií z lehkého betonu. V celé Evropě je přitom jen pomálu budov, které byly postaveny z tohoto materiálu. Podle poroty se jedná o mimořádný a podnětný projekt. „Lze o něm rozhodně říci, že razí cestu v současné evropské architektonické rozpravě,“ soudí. Administrativní budova ve Strančicích je podle porotců „hrubá, odvážná, průmyslová.“ Jedná se o „budovu se skloněnou střechou pro parkování aut, s očividnými konstrukčními omezeními, díky kterým působí téměř sochařským dojmem, odlitá na místě z lehkého betonu, s přibližně metr tlustými zdmi, bez jakéhokoliv zateplení, s přesně zasazenými okny.“ Porotci ocenili, že jde o „projekt s jasným rukopisem a architektonickou ambicí,

kteřá je ale držena v pozadí.“ Neskrývali nadšení nad zvolenou technologií: „Ve Švýcarsku a v Německu, především v Berlíně, probíhá rozsáhlý výzkum ve snaze najít správnou směs a správnou technologii na tvorbu a odlévání tohoto typu inovačního betonu. Zde ho máme. Opravdový výzkumný projekt, zcela jednoznačný, průkopnický, moderní. A zároveň skromný, aniž by se předváděl, nachází svou pozici v okolí jen tím, že je lehce odlišný.“



Foto © Filip Šlapal



Administrativní budova ve Strančicích
(D. L. Kraus, Architektura, s. r. o.)



Foto © Jan Slavík

Litomyšl – úprava nábřeží říčky Loučné – otevřená
městská promenáda (Rusina Frei architekti, s. r. o.)



Sportovní hala Dolní Břežany – vstup pro diváky (SPORADICAL)



Brno – polyfunkční objekt Dorn (Atelier RAW, s. r. o.)

Čestné ocenění Finalista České ceny za architekturu 2018 získalo kromě vítězné realizace sedm dalších různorodých prací z celé České republiky. Z architektonické soutěže s potvrzením regulérnosti od ČKA (vyhlášené Nadací Proměny Karla Komárka) vzešla Obnova nábreží řeky Loučné v Litomyšli (Rusina Frei architekti + Atelier PARTERO, 2017), jedna ze dvou realizací veřejného investora mezi finalisty a jediný příklad řešení veřejného prostoru a krajiny. Druhou je Sportovní hala Dolní Břežany (SPORADICAL, 2017), novostavba navazující na areál základní školy sloužící k výuce tělocviku, pro sportovní veřejnost i k pořádání kulturních akcí. Mezi nejlepší zařadila porota brněnský polyfunkční objekt Dorn (Atelier RAW, 2016), největší budovu se zavěšeným cihelným pláštěm v České republice. Dvě ze staveb oceněných titulem Finalista stojí v horském prostře-

dí. Pivovar Trautenberk (ADR / Petr Kolář, Aleš Lapka, 2017) vznikl rekonstrukcí původní Tipeltovy boudy, později známé jako hotel Družba v Horní Malé Úpě v Krkonoších, a i dnes si zachoval také funkci horské ubytovny. Výstupní stanice lanové dráhy na Pustevnách (Kamil Mrva Architects, 2017) je moderní přestavbou obohacující areál beskydských Pustevn. Zástupcem staveb k privátnímu bydlení mezi finalisty je Rekonstrukce a přestavba mlýna na bydlení (Stempel & Tesař architekti, 2017) na Slapech. Maximální dopad díla pomocí minimálních prostředků pak reprezentuje Útulna (Jan Tyrpekl, 2017), experimentální dřevostavba vzniklá na bývalém lehém opevnění u jihomoravského Vratěnína.

Počín z oblasti architektury

V rámci České ceny za architekturu jsou rovněž oceňovány výjimečné aktivity na poli architektury. Nominace provádějí členové Akademie a Grémia ČKA. Akademici o výjimečném počínu hlasovali na webovém portálu Ceny.

Ocenění za Výjimečný počín se dostalo **Institutu plánování a rozvoje hl. m. Prahy – Romanu Kouckému a týmu kanceláře Metropolitního plánu** za hledání nové cesty v územním plánování a otevírání diskursu nad smyslem územního plánování a současně ji získal **CAMP (Centrum architektury a městského plánování)** za novátorský přístup v propagaci architektury.

Oceněná i nominovaná díla je možné zhlédnout na výstavě

Na slavnostní galavečer navázala 21. listopadu vernisáž výstavy oceněných a nominovaných děl v Galerii Jarosla-

va Fragnera (Betlémské náměstí 5a, Praha 1). Výstava potrvá do 6. ledna 2019. Česká cena za architekturu 2018 se posléze představí v Galerii architektury Brno, a to od 7. února do 31. března 2019.

Česká cena za architekturu 2018 v číslech:

- 145 přihlášených děl
- 33 nominovaných děl
- 1 Hlavní cena
- 8 finalistů
- 4 Ceny partnerů
- 1 Výjimečný počín
- 7 členů poroty
- velké zastoupení soukromého bydlení
- méně staveb z veřejných investic
- 2 veřejné stavby realizované na základě architektonické soutěže

Další podrobnosti na webu ČKA:
www.ceskacenaazaarchitekturu.cz

[Tisková zpráva ČKA, 19. 11. 2018]

Stav veřejných prostranství v Brně pomůže zlepšit manuál

Brno bude mít svůj první manuál veřejných prostranství. Dokument nazvaný Rukověť tvorby veřejných prostranství ukazuje principy, jak vytvářet kvalitní ulice, parky a náměstí, kde se budou lidé cítit dobře. Pro město ho připravuje Kancelář architekta města Brna (KAM). Sloužit bude zástupcům města a samosprávy, architektům, projektantům a všem, kdo se podílí na rozvoji brněnského veřejného prostoru. V říjnu dokument schválila Rada města Brna. KAM nyní dokument graficky upravuje a začátkem příštího roku jej představí veřejnosti.

„Chceme, aby se Brňanům ve městě dobře žilo, k tomu je potřeba mít také kvalitní veřejná prostranství, kde budou lidé rádi trávit čas. Město a městské organizace i architekti a investoři budou mít díky tomuto manuálu k dispozici nástroj, jak taková místa vytvářet. Dokument má přispět k tomu, aby veřejná prostranství v Brně vznikala promyšleně a koncepčně,“ vysvětlil náměstek primátora Martin Ander.

Rukověť popisuje principy a pravidla tvorby veřejných prostranství od přípravy návrhu až po výslednou realizaci. Celkem deset kapitol se zaměřuje na konkrétní témata, jako je rozmístění a funkce zeleně, dopravní a technická infrastruktura nebo hospodaření s dešťovou vodou. Nechybí ani popis detailů, jako je například umístění laviček, lamp veřejného osvětlení, odpadkových košů, stojanů na kola a dalších. Nezapomíná ani na parkovací místa nebo bezbariérové řešení prostoru.

„Rukověť je živý dokument, který budeme průběžně doplňovat a aktualizovat na základě zkušeností z jejího používání. Teď je naším úkolem, aby se dokument začal využívat a stal se sou-

částí běžné praxe jak zástupců města, tak i projektantů a investorů,“ řekl vedoucí oddělení veřejného prostoru KAM David Mikulášek.

Tým architektů veřejného prostoru KAM pracoval na dokumentu jeden a půl roku. Jednotlivá témata konzultoval s přibližně třiceti odborníky z různých oblastí, od architektů, urbanistů, dopravních inženýrů, pracovníků magistrátu po Poradní sbor Rady města Brna pro bezbariérové Brno.

Nedílnou součástí publikace jsou i fotky pozitivních a negativních příkladů z Brna i ze zahraničí. Architekti se inspirovali příklady ze světových metropolí, jako je Vídeň, Kodaň, Heidelberg,

Hamburk nebo švédské Malmö. Inspirovali jim byl také pražský Manuál veřejných prostranství, který vydal Institut plánování a rozvoje před čtyřmi lety.

„Brněnský manuál se více soustředí na hierarchii jednotlivých prvků a vřstev, zeleň ve městě a nejzákladnější podmínku kvalitního prostranství – jeho kompoziční a prostorové vymezení. Ve většině případů jsme se principy snažili popsat na konkrétních místech přímo v Brně, i když zásady platí obecně pro všechna města,“ doplnil Mikulášek.

[Tisková zpráva z 25. 10. 2018, Kancelář architektky města Brna; www.kambrno.cz]

TISKOVÉ ZPRÁVY



MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Obce a veřejnost mají možnost zaslat své písemné připomínky ke Zprávě o uplatňování Politiky územního rozvoje ČR

Ministerstvo pro místní rozvoj zpracovalo návrh Zprávy o uplatňování Politiky územního rozvoje České republiky, ve znění Aktualizace č. 1 (dále též „Zpráva“), který byl dne 15. listopadu tohoto roku zveřejněn na internetových stránkách ministerstva a je možné k němu podávat písemné připomínky ze strany obcí a veřejnosti na základě § 35 odst. 3 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Politika územního rozvoje České republiky je celostátním nástrojem územního plánování závazným pro navazující územně plánovací dokumentace krajů, resp. obcí.

Výsledná verze Zprávy má být předložena vládě ČR v termínu do 30. dubna 2019 na základě usnesení vlády č. 276/2015.

Připomínky ke Zprávě lze uplatnit písemně v termínu do 17. prosince 2018.

Více informací ke Zprávě a způsobu podávání připomínek ze strany obcí a veřejnosti naleznete na webových stránkách ministerstva.

[Tisková zpráva MMR ze dne 15. 11. 2018. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Ostatni/Web/Novinky/Obce-a-verejnost-maji-moznost-zaslat-sve-pisemne-p>]

Přes půl miliardy korun poskytně IROP na nové terminály veřejné dopravy a záchytná parkoviště

Integrovaný regionální operační program (IROP), který spravuje Ministerstvo pro místní rozvoj, vyhlásil výsledky výzvy, která byla zaměřena na podporu rekonstrukcí, modernizací a výstavby přestupních terminálů a parkovacích systémů. Výzva se setkala s velkým zájmem žadatelů z řad měst a obcí. Pod-

pořeno bude 26 projektů za 544 milionů korun z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR).

„Výzva Výstavba a modernizace přestupních terminálů II je zaměřena na podporu infrastruktury veřejné dopravy. Jejím hlavním cílem je pomoci lidem pohodlně a rychle dojíždět za prací a službami a zároveň zvýšit podíl veřejné autobusové a drážní dopravy na úkor části individuální automobilové dopravy,“ uvedla ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová.

Podmínky výzvy úspěšně splnilo 34 projektů z celkem 55 předložených. Podpořeno bude 26 projektů za 544 milionů korun z Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR).

V předchozí výzvě „Výstavba a modernizace přestupních terminálů“ bylo podpořeno 35 projektů za 722 milionů korun. Díky tomu již vzniklo pět terminálů a devět samostatných parkovacích systémů a další jsou před dokončením.

V rámci všech projektů schválených k financování ve výzvě Výstavba a mo-

dernizace přestupních terminálů II bude realizována výstavba nebo rekonstrukce 17 přestupních terminálů. V souvislejících záchytných parkovištích a parkovacích domech by mělo vzniknout 1 143 parkovacích míst pro automobily v režimu P+R (Park and Ride) nebo K+R (Kiss and Ride) a 1 094 parkovacích míst pro jízdní kola v režimu B+R (Bike and Ride).

„Ve specifickém cíli IROP je více než polovina prostředků vyčleněna pro takzvané integrované projekty v metropolitních oblastech ITI a aglomeracích IPRÚ. Zájemci o podporu se tedy ještě mohou pokusit žádat v příslušných integrovaných výzvách,“ doplňuje náměstek ministryně pro místní rozvoj Zdeněk Semorád.

[Tisková zpráva z 6. 11. 2018. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Ostatni/Web/Novinky/MMR-Pres-pul-miliardy-korun-poskytne-IROP-na-nove>]

Ministři zemí V4+4 našli společné priority pro období 2021–2027

Ve dnech 23. a 24. října proběhlo v Bratislavě setkání vrcholných představitelů států Visegrádské skupiny rozšířené o Bulharsko, Chorvatsko, Rumunsko a Slovinsko (V4+4) zodpovědných za politiku soudržnosti. Společně budou prosazovat změny v návrzích legislativy pro fondy EU, např. lepší finanční podmínky nebo flexibilnější směřování prostředků podle potřeb členského státu.

„Se zeměmi Visegrádské skupiny, a to i v rozšířeném formátu, toho máme mnoho společného. O otázkách spojených s nastavením pravidel pro evropské fondy pro příští programové období spolu jednáme dlouhodobě a na mnoha prioritách se v našich pozicích shodujeme. Můžeme pak o to důrazněji prosazovat společnou pozici při jednání s Evropskou komisí, než kdyby každý stát jednal sám za sebe,“ uvedla ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová a dodala: *„Návrhy legislativy, kterou Evropská komise vydala během května a června, reflektují řadu bodů, jež jsme prosazovali již od počátku debat o budoucnosti politiky soudržnosti na počátku roku*

2016, jako je například důraz na celkové zjednodušení. Nicméně v návrhu se objevují i oblasti, o kterých je nutné dále jednat – Evropskou komisí jsou například navrhovány příliš omezující pravidla pro přidělování prostředků na jednotlivé oblasti. Státy by si tak mohly jen velmi omezeně určit, které oblasti chtějí a potřebují podporovat.“

Kromě diskuse o budoucí podobě politiky soudržnosti přijali ministři a vrcholní představitelé zemí V4, Bulharska a Chorvatska Společné prohlášení, v němž se shodují na společných prioritách pro další vyjednávání. Mezi nimi se například objevují návrhy k zachování podobných finančních podmínek jako je tomu v současném období – např. zachování pravidla, že prostředky určené pro členský stát musí být vyčerpány do tří let místo dvou let, které jsou navrhovány pro budoucí období. Stavíme se proti tomu, aby docházelo k velkému zvyšování míry spolufinancování na úrovni členského státu. Dále požadujeme větší flexibilitu při nakládání s prostředky, tj. aby si členský stát mohl určit, na jaké oblasti je potřeba finanční prostředky směřovat, a mohl tak reagovat i na nečekané výzvy v průběhu programového období.

Jednání se mimo ministryně pro místní rozvoj Kláry Dostálové a náměstkyně pro řízení sekce koordinace evropských fondů a mezinárodních vztahů Olgy Nebeské a vrcholných představitelů zemí V4+4 účastnila také komisařka pro regionální politiku Corina Crețu a zástupce Evropského výboru regionů Francois Decoster.

[Tisková zpráva z 24. 10. 2018. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Ostatni/Web/Novinky/Ministri-zemi-V4-4-nasli-spolecne-priority-pro-obd>]

MMR poskytne jen na regionální rozvoj rekordní částku dvě miliardy korun

Rekordní částka na dotace pro regionální rozvoj, která čítá téměř dvě miliardy korun, rozšířená nabídka dotačních programů a oslovení dalších potenciálních žadatelů. Ministerstvo pro místní rozvoj tak vychází vstříc starostkám a starostům našich měst a obcí a vypi-

suje ještě cílenější výzvy, čímž reaguje na aktuální potřeby regionů České republiky. Příjem žádostí bude zahájen v týdnu od 19. listopadu a ukončen začátkem února 2019. Další stamiliony korun jsou připraveny i pro další oblasti jako je například bydlení.

„Na letošní rok se nám podařilo pro naše regiony získat dvě miliardy korun, což mě velice těší. Na základě diskuse s obcemi a zmapování takzvaných bílých míst otevíráme některé zcela nové dotační tituly jako například možnost obcí požádat o podporu na regeneraci brownfieldů pro nepodnikatelské využití, obce do tisíce obyvatel mohou žádat o příspěvky na dostupnost veřejných služeb. Novinek je však samozřejmě mnohem víc,“ uvedla ministryně pro místní rozvoj Klára Dostálová.

Na program Podpora rozvoje regionů 2019+ je připraveno 1,450 miliardy korun, na ostatní programy 545 milionů korun. Nově mohou o dotace žádat také obce do deseti tisíc obyvatel, a to na obnovu místních komunikací a na obnovu sportovní infrastruktury a obce nad deset tisíc obyvatel (vyjma statutárních měst) o finance na obnovu místních komunikací. Bude také vypsána výzva na rekonstrukci a přestavbu obecních budov, pro obce do tisíce obyvatel na dostupnost veřejných služeb jako je praktický lékař, zubař, obchod, případně Pošta Partner. Mezi nové programy patří i podpora regenerace brownfieldů pro nepodnikatelské využití.

Tradičně zůstávají výzvy na obnovu aktivního a pasivního místa odpočinku, dětská hřiště, veřejná prostranství, obnovu drobných sakrálních staveb, obnovu majetku poškozeného živelnou pohromou nebo na podporu bezbariérovosti v obci a v neposlední řadě podpora vítězů soutěže Vesnice roku, Obnova obecního a krajského majetku po živelních pohromách a Odstraňování bariér v budovách domů s pečovatelskou službou a v budovách městských a obecních úřadů. Míra spolufinancování ze strany obcí se liší dle velikostní kategorie, od 30 procent u nejmenších obcí až po 50 procent u měst nad deset tisíc obyvatel.

[Tisková zpráva z 31. 10. 2018. Dostupné z: <https://www.mmr.cz/cs/Ostatni/Web/Novinky/MMR-poskytne-jen-na-regionalni-rozvoj-rekordni-cas>]

